

Zaostreni pogoji vplivajo na poslovanje

Stabilizacija! Ko se je v letošnjem februarju ob prvih ostrejših ukrepih Zveznega izvršnega sveta ta beseda kot krilatica razširila v javnosti, ste verjetno mnogi menili, da gre pač spet za eno od kampanjskih akcij, ki jih v našem gospodarstvu znamo z veliko hrupa začeti, potem pa zvođenijo in so že čez čas pozabljene. Dogajanja v zadnjih šestih mesecih so dokaz, da temu ni tako. Ekonomske težave našega gospodarstva so dosegle in presegle okvire, ko je odločno ukrepanje nujno. Vrsto let nazaj smo v Jugoslaviji trošili več, kot smo ustvarjali, uvažali mnogo več, kot izvažali, posledica tega pa je seveda porast zadolževanja v tujini preko vsakih sprejemljivih okvirov. Letos smo, kot je videti, priznali stvarno stanje in se odločili, da to problematiko začnemo reševati.

Edino pot iz takega stanja predstavlja vrsta ukrepov, ki bodo prav gotovo prizadeli vsako delovno organizacijo in vsakega posameznika.

Eno od področij teh ukrepov obsega zmanjševanje potrošnje v realne okvire. Gre za omejevanje tako investicij kot osebne skupne in splošne porabe.

Vsak omejitveni ukrep s področja investicij bo prav gotovo vplival tudi na naše delo, saj vemo, da stojimo pred investicijami v dislocirane obrate Col in Rove, ki so za zadrževanje sedanjega obsega poslovanja nujne. Priprave za investicijo na Colu tečejo, kolikor je najhitreje mogoče. Ukrepi omejevanja rasti osebnih dohodkov so bili sprejeti že v začetku februarja. Zahteve resolucije glede višine OD smo v prvem polletju izpolnili. Ker smo ocenili, da nam sedemmesečni rezultat omogoča določene popravke, smo le-te tudi predlagali samoupravnim organom.

Drugo področje ukrepov so ukrepi za izboljšanje zunanjetrgovinske in plačilne bilance. Bistvo teh ukrepov je seveda povečanje izvoza in zmanjšanje uvoza.

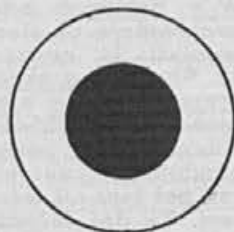
Cilj, ki ga je na tem področju v Jugoslaviji potrebno doseči, je jasen in vsi ga razumemo. Prav nerazumljiv pa je pogosto način za doseg tega cilja.

Na področju omejevanja uvoza se v teh dneh sistem menja že tretjič v letošnjem letu. Od januarja do aprila je veljal ukrep, po katerem so delovne organizacije lahko uvažale material in opremo do višine 95 % lastnega izvoza. V aprilu je bil ta delež znižan na 80 %, s tem, da se je razlika poračunala tudi za nazaj. Zadnji ukrep je ta delež znižal na 60 %.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Proizvodni program je treba dobro preštudirati, pa še ne uspe vedno

POŠKODBE PRI DELU V PRVEM POLLETJU 1980

V prvem polletju letošnjega leta se je poškodovalo pri delu 27 delavcev, po ena poškodba pa se je pripetila na poti na delo oz. na športnem tekmovanju.

Po posameznih TOZD je število nesreč naslednje:

TOZD Plastika	4
TOZD Obutve Žiri:	19
TOZD Prodaja:	2
TOZD Obut. Gor. vas	3
DSSS:	1

Zaradi poškodb pri delu je bilo izgubljenih 234 delovnih dni, zaradi preostalih dveh nesreč, ki sta se pripetili izven dela pa 165 delovnih dni. Zdravljenje posamezne poškodbe pri delu je znašalo 9 dni. Nesreči, ki sta se pripetili izven dela pa sta težjega značaja in sta terjali dolgotrajno zdravljenje.

Poškodujejo se predvsem delavci s premalo delovnimi izkušnjami. 11 poškodovancev je imelo manj kot eno leto delovnih izkušenj, 9 pa je bilo takih, ki so imeli manj kot 3 leta delovnih izkušenj.

Po vrsti nesreč prevladujejo stiski (6 primerov), sledijo urezi (4 primeri), udarci (3 primeri), vbodi (3 primeri). Največkrat so bili poškodovani prsti na rokah (16 primerov).

Primerjava nesreč z istim obdobjem lani je pokazala, da se število nesreč ni zmanjšalo, da pa so bile letos dosti lažjega značaja, saj je bilo letos zdravljenje posamezne poškodbe kar za 4 dni krajše kot lani.

Marija KASTELEC

dogovarjamo se – dogovorili smo se

ZAOŠTRENJI POGOJI
VPLIVAJO
POSLOVANJE

(Nadaljevanje s I. strani)

Ob tako hitrih spremembah režima so delovne organizacije postavljene pogosto v nemogočo položaj, saj proizvodnje ne moremo spreminjati iz meseca v mesec. Sprotno se skušamo prilagajati situaciji v okviru možnosti. Problem pa je v tem, da je potrebno proizvodnjo načrtovati vsaj za pol leta ali leto dni vnaprej. Te dni začnemo s pripravo planov za leto 1981, vendar niti približno ne vemo, kakšen bo uvozniki režim v letu 1981. Od tega pa je odvisno, koliko materiala bomo lahko dobili iz uvoza, od tega pa struktura možne proizvodnje.

Ceprav nam režim za leto 1981 še ni poznan, pa poznamo orientacijo, ki bo v prihodnjih letih v našem gospodarstvu osnovna: PO-

VEČATI IZVOZ OB ČIM MANJSEM UVOZU. Ta usmeritev bo morala veljati za celotno jugoslovansko gospodarstvo in seveda tudi za Alpino.

V zadnjih letih na zahod izvažamo predvsem pancrje in tekaško obutev. V prihodnjih letih bo povečanje izvoza naše vodilo številka 1. Pri zimskošportni obutvi to pomeni čimboljše kolekcije, konkurenčne cene in čimboljše kvaliteto ter dobavne roke. V borbi za večji izvoz se bomo srečevali s problematiko razdrobljenosti naročil, kupcev in podobno. Številne težave se pojavljajo pri tem, vendar bo pri reševanju vseh teh problemov moralo prevladovati eno geslo: VEČJI IZVOZ!

Če bomo imeli možnost, bomo morali poizkušati tudi z izvozom drugih izdelkov, kot so lahka obutev ali športne copate. V zadnjih letih smo zahodni izvoz lahke obutve opustili samo zato, ker nismo bili

sposobni rešiti problemov okrog kvalitete. To se nam danes že maščuje.

Taka izvozna naravnost bo nujna, če bomo hoteli ustvariti devize za uvoz nekaterih materialov, ki jih doma nimamo. Ob geslu »večji izvoz« bo seveda hkrati potrebno doseči »čimmanjši uvoz«.

Zgornje materiale smo že v letošnjem letu praktično kupovali izključno doma. Nobene izbire pa nimamo pri materialih, ki jih na našem trgu ni, kot so: granulati, zaklopke, nekatere kemikalije in PU masa. Pri granulatu in zaklopkah trenutno ni možnosti izbire. Doma teh materialov ni, rabimo pa jih za proizvodnjo artikla, ki je nosilec izvoza in tudi dohodkovno najbolj donosen. Torej, izvoziti bomo morali toliko, da si bomo zagotovili možnosti za nemoten uvoz teh materialov.

PU mase v letošnjem letu ne moremo več uvažati iz naših virov, zato nam maso uvažajo tiste firme, ki so zainteresirane za PU podplate. Tudi v prihodnjih letih lahko pričakujemo podobne težave, saj gre za izdelek, kjer praktično vse materiale uvozimo. Dokler bodo kupci podplatov lahko zagotavljali devize za uvoz mase, bo proizvodnja lahko tekla neokrnjeno, v nasprotnem primeru pa bodo težave z materialom.

Vsekakor se zavedamo situacije, v kateri je naše gospodarstvo. Seveda pa upravičeno postavljamo zahtevo, da naj ustrezni organi za leto 1981 pripravijo ukrepe pravočasno in ukrepi naj bodo taki, da bodo lahko veljali vse leto. Ob takih spremembah, kot smo jim pričala letos, je vsako dolgoročneje načrtno gospodarjenje nemogoče.

Trdim, da bodo prihodnja leta zahtevala od nas velik trdega in kvalitetnega dela, kajti položaj v zadnjih letih, ko se je blago v konjunkturi »samo prodajalo«, je končan. Zaostreni pogoji bodo zahtevali produktivnost, kvaliteto itd.

Do začetka septembra nismo imeli zastojev zaradi pomanjkanja materiala iz uvoza. Proizvodni načrt za 8 mesecev smo v glavnem uresničili. Obutev za izvoz na zahod smo večinoma izvršili. Glede na ukrepe, ki so v pripravi, je seveda vprašanje, če bomo tako nemoteno poslovali tudi zadnje štiri mesece.

Vsekakor se moramo zavedati, da celotno naše gospodarstvo doživlja kruti »trenutek resnice«. V zaostrenih razmerah je potrebna toliko večja zavzetost nas vseh, če hočemo to gospodarsko streznitev preživeti neokrnjeno.

Tomaž KOŠIR

Kako se bomo
seznanjali po novem?

Že če dva soseda želita nekaj napraviti skupaj, morata oba dobro poznati problem, da se lahko dogovorita in izvedeta tisto, kar sta se namenila.

Podobno, seveda še bolj pomembno je v vsaki delovni organizaciji. Če želimo, da bi sprejemali dobre, gospodarne sklepe in jih dosledno izvajali, je nujno, da se z vsem dobro in sproti seznanjamo.

Ta potreba se je pokazala tudi v anketi, ki smo jo izvedli med delavci pred kratkim.

Naj ob tem opozorim na podatek, ki se je pokazal ob anketi, kjer je 55 % delavcev izjavilo, da niso nikoli seznanjeni z gradivom za delavske svete, 45 % pa le včasih. Če je to res, se je praktično nemogoče kaj pametnega dogovarjati, ukrepati in sklepe kontrolirati. Še zlasti, ker so bili med anketiranimi tudi delegati delavskih svetov.

Tako je bil najprej na odboru za obveščanje, kasneje pa na vseh delavskih svetih potrjen izboljššan način zbiranja

informacij, oblikovanja in posredovanja preko sredstev obveščanja v tovarno.

Tako bodo lahko delavci sproti seznanjeni z vsemi pomembnejšimi dogodki, spremljali svoje delo in delo drugih in tako res lahko kaj predlagali.

Prednost predlagane načina dela je tudi v tem, da z njim prav nikogar dodatno ne obremenjujemo, saj se vse te informacije na tak ali drugačen način že zbirajo v posameznih oddelkih ali službah.

Vse to pa seveda ne pomeni mnogo, če ne bomo kolikor toliko neprestano prebirali informacij v Informatorju, na oglasnih deskah, preko zvočnika in drugje, na drugi strani pa tudi sami kaj predlagali, če opazimo, da je to potrebno.

To pa je po izkušnjah vsak dan, kajti za tem se skrivajo tudi boljše organiziranost dela, boljši delovni rezultati, večja gospodarnost in zadovoljstvo pri delu ter končno tudi dinar.

Nejko PODOBNIK

2. redna seja
Disciplinske komisije,
dne 16. 7. 1980

Disciplinska komisija je obravnavala 8 primerov domnevnih kršitev delovnih obveznosti in izrekla 4 ukrepe prenehanja delovnega razmerja, 1 opomin, v 2 primerih je sprejela sklep, da se delavca oprostita odgovornosti za očitane kršitve delovnih obveznosti, v 1 primeru pa je sprejela sklep o združitvi postopka.

Ukrep prenehanja delovnega razmerja je bil izrečen:

Francu Šifrarju – DSSS, ker je bil dne 12. 6. 1980 in 17. 6. 1980 na delu vinjen in je spal v skladišču med ipren peno, tako da ga je vodja skladišča moral 12. 6. 1980 odstraniti z delovnega mesta,

Hasanu Pilipoviću – TOZD Obutev Žiri, ker se od 18. 4. 1980 pa do dneva disciplinske obravnave ni javil na delo,

Ivanu Kuncu – TOZD Obutev Žiri, ker se od 9. junija 1980 pa do dneva disciplinske obravnave ni javil na delo,

Francu Ušeničniku – TOZD Plastika Žiri, ker je neupravičeno izostal z dela 6. in 7. 5. 1980 ter od 19. 5. 1980 do 6. 6. 1980, na delo pa ga ni bilo tudi od 19. junija 1980 dalje.

Delavca Milan Močnik in Janez Vehar se oprostita odgovornosti za očitane kršitve delovnih obveznosti, ker ni dokazano, da sta kriva očitanih kršitev delovnih obveznosti.

Kako ustvarjamo

Poslovodska konferenca letos krajša

V dneh od 8. do 11. septembra je bila na Bledu poslovodska konferenca, kjer so se, kot je navada, spet pogovarjali o dosedanjih vprašanjih, ki jih tarejo, večji del konference pa je bil posvečen naročanju obutve po prodajalnah za pomlad – poletje 1981.

Konferenco je odprl vodja maloprodajne mreže Ivan Capuder, ki je še posebej poudaril, da je konferenca letos skrajšana, da bi v smislu stabilizacije nekaj prihranili. Vendar čas za naročanje ne bo prav nič skrajšan, kajti izredno pomembno je, da je naročena prava obutev in v pravih količinah. To namreč vpliva na uspeh posamezne prodajalne pa tudi na uspeh celotne delovne organizacije.

Ivan Capuder je uvodoma zato še posebej omenil, da bo treba delati ves dan skrajno disciplinirano in resno.

V takem vzdušju se je konferenca začela.

Za smotno naročanje je izredno važno, da poslovodje spoznajo kako so obutev prodajali v pretekli sezoni, katere so bile pomanjkljivosti pri samih modelih, izdelavah, barvah, katere organizacijske oblike so uspeli in katere manj. Najprej je spregovoril Tone Klemenčič, vodja programa lahke obutve in novi vodja marketing službe.

Po njegovih besedah smo v pretekli sezoni najuspešnejše prodajali standardno obutev v črni ali temno rjavi barvi, posebno to velja za zaprto obutev. Najuspešnejši artikel je bil št. 13 v črni barvi grupa 17 – z nekoliko višjo peto.

Tako smo do konca julija izdelali 257 tisoč parov obutve, prodali pa 141 tisoč parov, to pomeni, da je bilo ob koncu julija na zalogi še 116 tisoč parov, kar je prav gotovo veliko preveč.

Za tako stanje so seveda določeni vzroki. Kupna moč se je zmanjšala, prav tako je posebno na začetku bilo vreme izredno nena-

klonjeno naši prodaji. Tretji izredno pomemben negativni dejavnik so bile nekatere neustrezne barve. Ob tem je zanimivo, da se je obutev črne barve običajno vedno dobro prodajala.

Uspeh maloprodajne mreže v obdobju pomlad – poletje torej ne moremo oceniti kot zadovoljiv, čeprav smo v poprečju z drugimi mrežami naše stroke vendarle kar solidni.

Vodja domače prodaje Silva Pivk je obvestila poslovodje o sodelovanju s tujimi dobavitelji. Letos so tuji dobavitelji poslali v naše prodajalne 570 tisoč parov obutve, od tega 25 tisoč parov z zakasnitvijo. Torej predstavlja v naši prodaji v mreži tuja obutev skoraj 70 %.

Zakasnitev dobav tujih dobaviteljev lahko povzroči velike težave v sami prodaji in nepotrebne zaloge. Zato se je treba dogovoriti, kako naj bi poslovodje postopali v odnosu do dobaviteljev, ki zamujajo dogovorjene roke. Treba je vedeti, da v centrali ni možno vedno natančno in dobro oceniti, ali se obutev še izplača prevzeti. Vloga poslovodij naj bi bila odslej še večja in odgovornejša. Sami naj bi ocenili, kako naj bi bilo s to obutvijo, oz. poslali dobaviteljem dopise s katerimi bi zahtevali pristanelek dobaviteljev, da obutev lahko zadržijo do konca sezone, sicer bi jo lahko vrnili takoj. Verjetno bi se na ta način zaloge zmanjšale, čeprav je starih zalog pravzaprav malo.

Stane Čar je opozoril poslovodje na nekatere nepravilnosti, ki so se pokazale v poslovanju pretekle sezone. Med drugim so v nekaterih prodajalnah vračali zelo neurejeno obutev ali pa celo nošeno. To se je pojavilo skoraj v vseh prodajalnah.

Tokrat smo se na začetku konference najprej pogovorili s prodajalci-poslovodji, ki so pred kratkim prevzeli nove prodajalne. Beseda je tekla o cenah, ki so jih dali vodilni in

vodstveni delavci v uvodu v konferenco, o razmerah na tržišču in v prodajalnah, organizaciji dela, odnosih med centralo in prodajalnam in še o v mnogih drugih vprašanjih.

Stana Jereb, namestnica poslovodje iz Škofje Loke:

Verjetno bi se s tujimi dobavitelji lahko hitreje in boljše pogovorili po telefonu. Za našo prodajalno velja, da včasih kasni Poliks s copatami, Jugoplastika pa pošlje desortirano obutev.

Zlata Šiprak, Bjelovar:

Lahko trdim, da je bila obutev, v primerjavi z modeli, v pretekli sezoni precej drugačna. Verjetno so zato krivi drugi materiali ali pa sama kvaliteta izdelave. Prav gotovo je Alpinina obutev v zadnjih dveh letih v tem pogledu nazadovala. Treba bi bilo ugotoviti, kdo je odgovoren za tak padec kakovosti.

Vlado Deak; Novo mesto:

Velika je razlika med prodajalnam v Zagrebu in Novim mestom, kjer sedaj delam. Okus potrošnikov je različen, prav tako tudi potrebe. V zvezi s kolekcijo, ka jo bomo danes obravnavali, lahko rečem, da je videti dobra, kolikor jo seveda poznam.

Stane Tušar, Ljubljana V.:

Omenim naj slabo povezavo med centralo in prodajalnam. Tudi določeni problemi se prepočasno rešujejo. Pri Alpini sem že 22 let in vsa ta leta smo zelo malo vlagali v nove aranžerske materiale.

Ljudje v prodajalnah imajo tudi svoje probleme in bi se želeli včasih pogovoriti z vodilnimi delavci pa jih enostavno v prodajalne ni.

Kar zadeva letošnjo kolekcijo, menim, da bo standardna obutev zanesljivo prodajna, sicer pa je težko v novih prodajalnah načrtovati, kaj bo najbolj šlo.

Mario Kršić, Zagreb V.:

Moja prodajalna je bila odprta šele pred nekaj dnevi. Zato mi še ni znano kakšno obutev bo tukaj možno prodati, predpostavljam pa, da bodo potrebe potrošnikov različne.

Kot pomanjkljivost naše obutve bi omenil, da je pretrda in premalo udobna.

Zavedam se, da si bo treba v novi prodajalni, v povsem novem okolju šele ustvariti ugled. To pa ni možno le s kvalitativnimi čevlji, temveč tudi s prijaznostjo in solidnostjo pri sami postrežbi.

Milomirka Gnjatović, Beograd:

Končno bi morali točno ugotoviti kdo za kaj odgovarja, posebno v takih slučajih, ko pride do znižanj. Kar zadeva barve prav gotovo lahko prodajalci prevzamemo del krivde. Toda druge napake so še vidnejše in so še bolj vplivale na samo prodajo. V zvezi z odgovornostjo bi rekla še to, da bi tako v prodajalnah, kot tudi v centrali morali postaviti na druga dela tiste, ki svojega ne obvladajo.

Morda beseda, dve o reklamacijah: le-te ne prihajajo v

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kako ustvarjamo

POSLOVODSKA KONFERENCA

(Nadaljevanje s 3. strani)

roku, vprašanje pa je tudi, kakšno obutev pošiljajo v prodajalne.

Bogoljub Kostič, Čačak:

V Alpini sem šele mesec dni, prej sem delal v prodajalni Petar Velebit. Opažam že nekatere drobne napake, ki pa so podobne kot pri prejšnji firmi. Upam pa, da jih bomo s skupnimi močmi sproti razreševali.

Janez Kavčič, Škofja Loka:

Lahko rečem, da je v večjih prodajalnah lažje delati. Delo se porazdeli in ga je možno kvalitetno opraviti. Seveda pa so povsod kadrovske problemi.

Ce bi ocenil razliko med prodajo v prejšnji prodajalni in v sedanji, menim, da bo v novi prodajalni možno prodajati vse vrste obutve, od klasične, modne in športne. Še to je zanimivo, da v novi prodajalni kar 40% kupcev predstavljajo turisti.

Jakob Čelik, vodja rajona:

Vodje rajonov smo pogosto med dvema ognjema. Na eni strani so zahteve centrale, na drugi strani potrebe in možnosti prodajaln in delavcev v prodajalnah. Ocenujem, da mnogo zahtev prodajaln centrale ne rešuje sproti, mi na terenu poskušamo vse opraviti, tako kot je treba. To velja za organizacijske ukrepe, za reševanje različnih drugih težav prodajaln in prodajalcev, kadrovska vprašanja in podobno. Zlasti ponekod so težave izredne. V mnogih primerih primanjkuje skladiščnih prostorov, pa tudi prodajaln ne urejemo povsod, kot bi bilo treba.

V zvezi s predispozicijami smo poizkušali uvesti učinkovit sistem, vendar zadeve ne gredo povsod, kot smo planirali.

O konferenci še tole: mislim, da je časa za naročanje dovolj,

da torej po tej plati konferenca ni okrnjena. Se je pa potrebno seveda še marsikaj dogovoriti. Upam, da bo z dobro organizacijo čas tudi za to. Za razreševanje mnogih proble-

mov v prodajalni bi bilo koristno, da bi kot obliko dela uvedli kolegij poslovodij. Mislim, da bi bila to zelo koristna potreba.

dela. To pomeni, da prodajalci ne smejo misliti le na promet, ampak tudi na višino stroškov, do katerih je prišlo ob doseganju takšnega prometa.

Marjan Bogataj je udeležene konferenca seznanil s problemi proizvodnje in kot glavni problem izpostavil pomanjkanje delavcev v Zireh. Ustavil se je še ob problemih kvalitete ter oskrbi proizvodnje z repromaterialom. V proizvodnji naj bi nekako do srede oktobra končali z izdelavo kolekcije jesen-zima 1980 in nato bo do konca leta potekala proizvodnja obutve za Sovjetsko zvezo. Izdelati morajo že 42.000 parov apreski obutve, sredi decembra pa bodo tudi že začeli s proizvodnjo spomladanske kolekcije.

Boris Markelj je spregovoril o splošno organizacijskih problemih v delovni organizaciji. Še posebej je razložil Pravilnik o ugotavljanju z delom pridobljenih delovnih zmognosti, izpostavil še problem obiskovanja tečajev o protipožarni zaščiti ter položaj trgovin v okviru SLO. Gradiva za seje delavskih svetov, razni samoupravni akti ipd. se že kar precej prevajajo v srbohrvaščino, a na žalost še ne vsa. Nazadnje pa je omenil še vlogo samoupravnih delovnih skupin in vlogo prodajalcev v njej.

Ivan Capuder, vodja malo-prodajne mreže, je ob koncu konferenca ocenil delo posebne komisije. Ocena kolekcije za pomlad-poletje 1980 je ugodna, naredili pa so napako v izboru barv, problem pa je bila še slaba kvaliteta. Roki dobave Alpinine obutve niso predstavljali problema, cene primerne in v skladu s konkurenco, zaloge pa prevelike iz več vzrokov.

Tudi kvaliteta dobavljene obutve je bila dobra, precej pa so dobavitelji kasnili z roki, oz. 25.000 parov obutve sploh niso poslali.

Prav tako so dobro ocenili tudi Alpinino kolekcijo za jesen-zimo 1980/81. Cene pa so

Letos je bila konferenca na Bledu v hotelu Park

Ob zaključku so udeležence konferenca obiskali direktor DO Tomaž Košir, vodja splošno organizacijskega sektorja Boris Markelj, vodja finančnega sektorja Janez Bohinc in vodja tehničnega sektorja Marjan Bogataj.

Direktor DO je spregovoril o osnovni usmeritvi Alpine v naslednjih petih letih. Še vedno bomo letno proizvedli okrog 1,3 milijona parov obutve, od tega okrog eno polovico ženskih.

Smučarska obutev bo imela v proizvodnji prioriteto, poudarek pa bo dan tudi tekaški obutvi, ki je izključno orientirana na zahodno tržišče. Dopolnilni program za proizvodnjo v »mrtvi« sezoni pa bodo sestavljale športne copate, obutev za po smučanju in planinska obutev, kjer bo večji poudarek dan lahki planinski obutvi z direktno brizganimi podplati iz termoplasta. Poudarek bomo vsekakor dali obutvi, v katero je vloženo čim manj živega dela.

Poudaril je, da moramo tudi v MPM stalno napredovati, vlagati v nove investicije, vendar v dobro pretehtane investicije.

V nadaljevanju je direktor DO podal splošno oceno poslovanja, izpostavil je splošne probleme na trgu, poleg tega pa še problem visokih zalog in slabe kvalitete v delovni organizaciji.

Poslovanje v MPM je ocenil kot zadovoljivo, saj plan, kljub temu da je bil visok, dobro dosegajo.

Podrobneje je poslovanje celotne delovne organizacije, še posebej pa maloprodajne mreže prikazal Janez Bohinc.

V maloprodajni mreži so v prvih 6 mesecih dosegli za

26 milijard starih din realizacije, ustvarili so 6,2 milijarde S din dohodka, 4,9 milijard S din čistega dohodka. Za sklade je ostalo 2,6 milijard S din, za akumulacijo pa 2,3 milijarde. Konec junija je bilo v prodajalnah zaposlenih 331 delavcev. Najvišji dohodek in akumulacijo sta dosegli prodajalni Celje in Zagreb I.

Najuspešnejše od vseh prodajaln so poslovali v LJUBLJANI-SENTVID, kjer so prodajalci ustvarili najvišji dohodek in akumulacijo na zaposlenega.

Žal pa je 6 prodajaln imelo v prvem polletju izgubo in vse te bodo morale dobro analizirati vzroke neuspešnega poslovanja (Banja Luka I in II, Karlovac, Kragujevac, Šibenik in Split).

Ob koncu je šef finančnega sektorja še poudaril, da se v prodajalnah ne bo smelo več nagrajevati le po prometu, ampak predvsem po kvaliteti

Poslovodje so delali tudi v skupinah. Manekenka jim je bila pri tem v veliko pomoč.

Kako ustvarjamo

nekoliko visoke. Pri tuji obutvi dobavitelji ponovno kasne z roki dobave, še posebej pri otroški obutvi.

Alpinina kolekcija za sezono pomlad-poletje 1981 je dovolj široka, pri izboru pa so se odločili za bolj umirjene barve. Tudi pri dobavljeni obutvi so imeli možnost izbora med mnogimi modeli, zato so res lahko izbrali vse, kar so želeli.

Komisija je obravnavala tudi program Alpinine proizvodnje in ugotovila, da je prilagojen maloprodajni mreži. Pohiteti pa morajo z izdelavo lahke planinske obutve in trim copat.

IVAN CAPUDER je tudi ugodno ocenil poslovodsko

konferenco. Kljub skrajšanju za en dan so vse delo uspešno opravili. Poudaril je še dobro sodelovanje med posameznimi delovnimi skupinami in odlične pogoje dela. Prav tako pa so rešili mnoge manjše probleme, ki se pojavljajo v prodajalnah.

Po daljši razpravi o mnogih vprašanih je **Ivan Capuder** zaključil konferenco z željo, da bi tudi naslednja konferenca potekala v tako prijetnem vzdušju.

Brigita Grošel
Nejko Podobnik
Mišo Čeplak

Na nogi je lažje ugotoviti, če je čevelj v redu.

Novi poslovodje, mnogi s starimi, žal slabimi izkušnjami

Prodavaonica Niš

Naša prodavaonica u Nišu otvorena je 1968 godine. U gradu, a i u našoj mreži po ostvarivanom prometu spadala je u red manjih prodavaonica.

Krajem 1971 godine prodavaonica počinje bilježiti značajniji rast prometa, koji se nastavljao i narednih godina, tako da je 1979 godine prodavaonica po ostvarenom prometu zauzela 14. mjesto. Unatoč izuzetno velikoj konkurenciji danas smo vodeća prodavaonica obuće u Nišu. Uporedi li se mjesto koje je prodavaonica zauzimala ranije i sada uočljiv je izuzetan napredak.

Struktura prodane obuće te odnos broja prodatih pari i ostvarenog prometa ukazuje da se prodavaonica nalazi na području slabe kupovne moći.

Upravo zbog slabe kupovne moći ovdašnjeg tržišta i ovogodišnjih stabilizacionih mjera, visok rast prometa, koji smo bilježili ranijih godina, ove

če godine gotovo sigurno izostati. Nadamo se, da će dostignuće plana na kraju godine biti finansijski oko 100%, a parovno dosta manje.

Kao i većina prodavaonica imamo nekih problema. Momentalno nam nedostaje skladišnog prostora, tako da nam prodavaonica povremeno liči na skladište. Nemogućnost direktne dopreme robe u teku sezone. Poseban nam je problem neodgovarajući sortiment osobito kod dječje obuće koji je ove godine došao do izražaja. Personalni problemi koji su se vukli u ovoj prodavaonici godinama sada su prošlost.

Prodavaonica ima danas 5 zaposlenih. Tu su poslovoda Josip Kasaić i prodavači Hranislav Grozdanović, Slobodanka Stanković, Gordana Kasaić i Jadranka Krstić.

Kolektiv
prodavaonice NIŠ

Razvojno – pripravljalna služba obutve

V dosedanjih predstavitev smo prikazovali več ali manj proizvodne oddelke. Zato smo se tokrat odločili za prikaz dela razvojno-pripravljalne službe obutve, torej službe, ki je še kako pomembna za uspešen potek proizvodnega procesa. Tako vas bomo seznanili z delom v:

- modelirnici lahke obutve
- modelirnici športne obutve
- tehnološkem oddelku

V modelirnici lahke obutve smo se najprej ustavili pri KONRADU PETERNELJU, modelirju lahke obutve.

»Ukvarjam se predvsem z modeliranjem vzorcev. Idejne skice dobim od tujega modelirja. Prepričan sem, da brez tujih modelirjev ne bi veliko napravili, saj imajo ti dostop do vseh novosti, ki se bodo pojavile na trgu. Težko bi se bilo nekemu vključiti v ta krog modelirjev na novo. Seveda pa tuji modelir, ki dela za nas, nikoli ne pazi, če se takšna obutev lahko izdeluje v proizvodnji.

Naša naloga je potem, da te nove modele prilagodimo razmeram v proizvodnji. Izdelamo veliko vzorcev, ki pa jih često prodajalci ob izboru osiromašijo. Pri modeliranju moramo seveda poznati tehnologijo izdelave, gledamo pa tudi na to, da je čevljev čim bolj poceni, da se za izdelavo uporabijo cenejši materiali. Res je tudi, da so vzorci precej lepši, kot pa čevlji, ki pridejo iz redne proizvodnje, saj je material za njihovo izdelavo često precej slabši. V proizvodnji bi se verjetno izdelovalo kvalitetnejše, če bi delavci poznali, kako se odvija celotni postopek izdelave določene obutve. Pri svojem delu sodelujem predvsem s delavci, premalo pa je sodelovanja s

prodajo. Dela imamo včasih čez glavo, drugič pa lahko nekoliko lažje zadihamo.

Dodal bi še, da je ljudem težko dopovedati, da nihče vsega ne ve. Prav tako pa ljudje tudi ne marajo priznati svojih napak in zato se te večkrat ne popravijo ali pa krivda pade na drugega.

Janez Vehar je med modelirji lahke obutve še najbolj povezan s proizvodnjo.

»Po izbiri kolekcije dobim vzorce, na katere prodajalci dajo pripombe in te pripombe potem upoštevamo. Vzorce je treba prilagoditi proizvodnji. Poskrbeti moram za poskusno proizvodnjo, to je za izdelavo 5 parov določenega artikla. V oddelku sešijejo zgornje dele za te pare in jih oddajo v montažo. S poskusno proizvodnjo se v montaži ukvarjajo prav za to določeni delavci, ki pa morajo pri svojem delu uporabljati stroje za redno proizvodnjo. Ko so petparsi vzorci narejeni, jih damo preizkusiti na nogo, pregledamo pripombe. Ko je vse v redu, v gradirnici na tankem papirju zrisane modele zgradirajo po sortimentih za redno proizvodnjo.

Menim, da 5 parov obutve lahko dovolj dobro pokaže, ali je nek artikel dober ali ni. Težave pa so, ker je material za vzorce precej boljši (pogosto) od tistega za redno proizvodnjo, zato obutev ni tako kvalitetna. Res pa je tudi, da včasih v proizvodnji premalo pazijo pri delu.

V razgovor se je vključil tudi vodja modelirnice lahke obutve Milan Močnik:

»Napake pri proizvodnji obutve bi morali reševati takoj takrat, ko se pojavijo, in jih analizirati, ne pa da o tem razpravljamo šele čez čas, ko ni več dokazov. Preveč pogosto tako v delovni organizaciji valijo vso krivdo na nas. Ko pa ugotovimo, da napaka ni naša, se ne raziskuje naprej in vsa stvar utihne.

Janez Vehar:

»Včasih je mojstrom in kontrolorjem težko dopovedati, da je nekaj res dobro pripravljeno. Mogoče se pojavlja pri njih tudi problem strokov-

nosti. Smo pa v razvoju tudi premalo obveščeni o napakah, ki se pojavljajo v proizvodnji.»

Milan Močnik:

»Pri oblikovanju obutve je nujno potrebno teamsko delo. Pri nas pa je problem, ker vse delamo sami. V zvezi s tujim modelirjem bi dodal, da ga imajo praktično vse tovarne in to ne samo enega. V Italiji je grupa modelirjev, ki se o vsem pomenijo in ni možnosti, da bi se npr. kdo od naših vrnil mednje.

Naredili smo mnogo modelov, vendar jih prodajalci izberejo le v nekaterih barvah, kar kolekcijo osiromaši. Na drugi strani pa imamo precejšnjo reklamo za našo obutev, žal pa so izložbe v prodajalnah večkrat precej osiromašene. Kakšna posebna reklama sploh ni potrebna, saj nas stranke poznajo in vedo, kje lahko dobe določeno obutev. Večkrat delamo preveč »ad hoc« – na hitro se odločimo za neko obutev, ki je takrat na trgu iskana. Ker pa nas potrošniki po tej obutvi ne poznajo, se lahko zgodi, da pride do precejšnje škode.

Vse načrtovane vzorce je potrebno poskusno izdelati in za izdelavo zgornjih delov poskrbijo v razvoju lahke obutve 4 prešivalke. Vsaka od njih opravlja določene operacije, dve skrbita za pravo obutev, dve pa šivata. V oddelku so prišli iz redne proizvodnje, plačane so po režijskih urah, vendar menijo, da se v proizvodnji lahko zasluži več. Modele morajo večkrat popravljati in šele, ko so dobro narejeni, jih dajo naprej. Če bi v drugih šivalnicah izdelovali takšne zgornje dele, kot jih izdelujejo tukaj, potem kot pravo prešivalke, ne bi bilo problema s kvaliteto. Delati morajo natančno in težko razumejo, da se drugje dela dosti slabše. Čase izdelave tudi merijo in s tem si pomagajo normirci. Določene stvari pa izdelujejo tudi na strojih za redno proizvodnjo v oddelkih, saj v modernici lahke obutve teh strojev nimajo.

Z modelirji lahke obutve tesno sodelujejo tehnologi in normirci. Janez Špik, vodja tehnologov, je poudaril, da morajo tehnologi spremljati neko obutev od vzorca do končne izdelave v redni proizvodnji. »Takoj ko dobimo naročila, naredimo opise materialov. Modelirji naredijo šablone za poskusno proizvodnjo in če ni kaj v redu, jih popravimo ter seveda preizkusimo. Žal pa je za poskusno proizvodnjo pogosto prekratek rok, primanjkuje pa tudi materiala in sestavnih delov obutve. Poskusna proizvodnja

mora biti toliko prej, da je še čas za izdelavo orodij za redno proizvodnjo – za gradiranje in nato izdelavo sekalnih nožev in drugih orodij. Večkrat pa zmanjka časa za določene stvari prav zato, ker materiala ne dobimo pravočasno, ampak navadno šele takrat, ko ga nabavijo za redno proizvodnjo – pa še tega včasih zavrnemo, ker ni dober.

Naloga tehnologov je še, da opišejo tehnološki postopek izdelave določene obutve za nek oddelk. Tehnolog je dolžan vsak artikel spremljati v proizvodnji in dajati vsa potrebna pojasnila. Nekateri tehnologi se ukvarjajo samo z lahko, drugi samo s težko obutvijo in nekateri od njih so hkrati še normirci.

Skratka, dolžnost tehnologa je, da na najbolj optimalen način spravi obutev skozi proizvodnjo. Razlike nastopajo od modela do modela, pomagamo pa si s poskusno proizvodnjo, precej pa tudi s praktičnimi izkušnjami.

O delu normircev smo se pogovarjali z Lojzeto Gregoračem, ki ima že dolgoletne izkušnje na tem področju:

Kako ustvarjamo

»Kljub temu da drugi »dik-tirajo«, kaj moramo delati, je normirec pri svojem delu so-razmerno samostojen. V ok- viru tega želimo biti čim bolj strokovni.

Na drugi strani pa prevla- duje predvsem težnja po čim večjih časih, tako da smo po- gosto zaradi raznih razlogov že deloma socialni delavci. Kar zadeva sistem normiranja pa tudi nagrajevanja nasploh, mislim, da smo premalo prožni in da bi pravilnik morali pri- lagajati potrebam.

Za norme pa trdim, da se morajo prilagajati stopnji or- ganiziranosti in kvaliteti. Se- veda pridejo v poštev tudi t.i. standardni časi, ki so pri več artiklih enaki.

Povezanost normiranja oz. samega dosega norm z organiziranostjo je zelo ve- lika, saj npr. neredna do- bava materialov in slaba priprava zelo slabo vpliva na doseg norm.

Tudi sicer velika serija določenega artikla nima pravega učinka, če jo raz- bijemo v več šivalnic. Me- nim, da imamo v organi- zaciji, še več pa pri kvali- teti, še veliko skritih rez- zerv.

V okviru tehnološkega oddelka delujejo poleg teh- nologov za lahko obutev tudi tehnologi težke obutve. Organizacijsko je to, kakor pravijo sami, zgrešeno, saj bi veliko bolj sodili k raz- voju težke obutve. Res pa je tudi, da so bili več let nazaj tehnologi samostojni. Teh- nologi težke obutve prak- tično nimajo nobene pove- zave z vodjem tehnologov, pri delu se morajo zanesti sami nase. Če bi delovali v okviru razvoja težke obut- ve, bi tudi veliko lažje spremljali obutev od začeta- ka pa do konca.

modela in normative časa, sem namreč tehnolog in normirec hkrati. To je po svoje dobro, saj si neko stvar sam zamisliš in jo tudi izvedeš. Prav tako je potrebno sestaviti tudi pred- pise za sekanje za prikrojeval- nico.

Dela imamo precej več v zimskem času, ko je sezona, pozneje pa nismo več tako na tesnem s časom. Pri izdelavi sekal so težave, ker primanj- kuje kvalitetnega jekla (uvoz), zato morajo razdirati stara sekala, vendar material izgubi na kvaliteti. Prav tako je navadno istočasno pritisk za izdelavo sekalnih nožev tako za lahko kot za težko obutev.

Vmesno delo med tehno- logi in izdelovalci sekalnih nožev se opravlja v gradir- nici.

Na osnovi na papirju iz- delanih modelov, ki jih do- bijo iz obeh oddelkov raz- voja v gradirnici te modele izdelujejo iz kartona ali cinkove pločevine v vseh velikostih. Delo je zelo natančno in do napake praktično ne sme priti, ker so posledice lahko velike.

Deloma je z razvojno službo povezana tudi podplatna mo- delirnica, ki v glavnem ustvar- ja za TOZD Plastiko. Ko pa v razvoju pripravljajo nove ko- lekcije, izdelajo v podplatni modelirnici vse nove prototipe peta, podplato in platojeve. Če pride do sprejema prototipov, pa naredijo še serijo za pro- izvodnjo. V zadnjem času so- delujejo še z orodjarno, saj pripravljajo posebne modele za šale, kar naj bi omogočili lažje izdelovanje form.

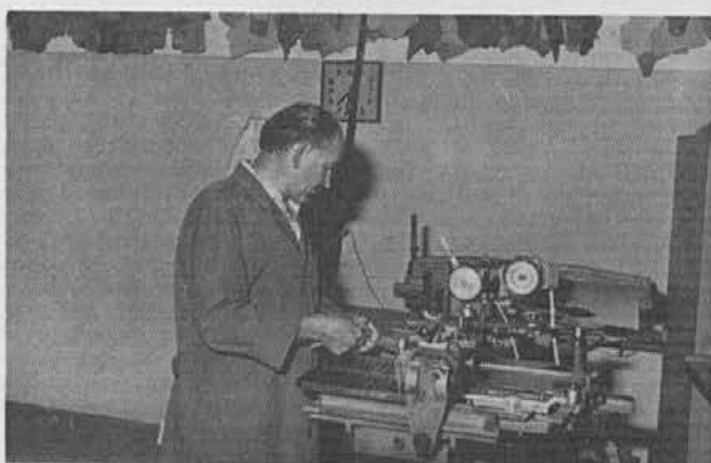
Ostaja nam še predstavitev modelirnice športne obut- ve, katere vodja je Maks Orešnik:

»V našem oddelku razvi- jamo smučarsko, tekaško obut- ev, gojzer šivano in apreski obutev.

V zvezi z razvojem in pri- pravo modelov se pojavljajo večji problemi:

Prvič je razvoj prešibak, da bi sami lahko kaj posebej no- vega razvijali in drugič smo pri delu vezani na razne oddelke – orodjarna, plastika, s ka- terimi tudi ne najdemo vedno skupnega jezika. En artikel moramo večkrat vlivati, kar povzroča hudo kri v plastiki. Vendar pa pri tem ne moremo veliko storiti, saj kupci stalno zahtevajo spremembe modelov in tako je poskusno proizvod- njo potrebno ponovno vlivati.

Precej smo povezani z nabavno službo in s TOZD Prodaja, še posebej z iz- voznim oddelkom ter se- veda z vodjo programa športne obutve. Od večjih težav v oddelku bi omenil predvsem pomanjkanje prostora, rabili pa bi tudi še

Zlata vredna naprava v gradirnici streže spretnim rokam

nove ljudi, da bi postali raz- vojni oddelk v pravem po- menu besede, ne pa tako kot sedaj, kot smo večkrat le servis.

Modelirji smučarske obut- ve sedaj ravno pripravljajo novo kolekcijo za Alpino Sports in Heierlinga. Iz teh kolekcij pa potem tudi iz- berejo modele za domačo pro- dajo. Precej pri izdelavi ko- lekcije sodelujejo z zunanjim modelirjem Milanom Herzogom, prav tako pa tudi z Jankom Žakljem, vodjo pro- grama športne obutve.

Najprej ročno izdelajo pro- totipe, ki jih nato oddajo v aralditno delavnico. Tam iz araldita naredijo modele, po katerih kopirajo forme v ko- vinski orodjarni. Po izdelavi prototipov jim izredno veliko časa vzame izdelava potniške kolekcije. Hkrati pa v oro- djarni popravljajo morebitne napake na formah, zaradi čes- sar večkrat morajo popravljati potniško kolekcijo. Ko v pla- stiki vlivajo poskusne modele, zamude precej časa, prav tako pa so barve izdelkov pogosto slabe. Glede sestavnih delov pravijo, da nimajo posebnih težav, le zaklopke včasih niso povsem v pravi barvi. V ne- katerih mesecih imajo veliko časovno stisko, predvsem ko se izdeluje kolekcija, zato se tudi nadur nabere precej. Včasih

dobe pri delu pomočnike, s katerimi pa si navadno ne morejo dosti pomagati. Prav tako pa se pogosto zgodi, da mora kdo od njih pomagati v proizvodnji.

Svojega skladišča sploh nimajo in tudi prostor, kjer delajo, je neprimeren. Ve- liko časa jim vzamejo tudi razna popravila obutve, če- prav to praviloma ni njihovo delo. Tako imamo občutek, da je razvoj bolj pri- prava in vzdrževanje obut- ve kot pa resničen razvoj.

Lojze Žakelj modelira no- tranje dele za pancerce, poleg tega pa še obutev za po- smučanju. Pri svojem delu so- deluje z vodjema programov, kot tudi z modelirji za šale in manšete ter seveda z zunanjim modelirjem – še posebej pri novejših modelih pancercev. »Samo delo je tako, da lahko tudi samostojno razvijaš kaj novega – s pomočjo revij, katalogov, obiskov na sej- mih. Čevelj moram spremljati od začetka pa do končne iz- delave.

Kot glavne težave, s ka- terimi se srečujemo, bi navedel pomanjkanje prostora, slabo izvedeno poskusno proizvo- dno, pogosto spreminjanje mo- delov, ko gre čevelj že v proizvodnjo. Razvojni oddelk bi moral imeti več časa za

Nadaljevanje na 8. strani

Pavel Žakelj:

»Pri svojem delu sem po- vezan z modelirji težke obut- ve. Naše delo izhaja iz de- kadnega plana, kjer vidimo, kaj je potrebno pripraviti za proizvodnjo. V dekadnem pla- nu poiščemo vzorec, naredimo 5-parsko poskusno proizvo- dno in ko je vse v redu, v gradirnici razmnožijo šablone za vse številke. Na tej osnovi pa potem damo izdelati sekala. Prav tako delam tudi opise

Razvoj športne obutve – osnova poslovnega uspeha

RAZVOJNO PRIPRAVLJALNA SLUŽBA

nadaljevanje s 7. strani

razvijanje novih modelov. Tudi organizacija dela je slaba in s pridobitvijo novih prostorov bi se lahko tudi organizirali bolje.

Silvo Trček:

»Ukvarjam se s tekaško in gojzer šivano obutvijo. Pri tekaški obutvi kupci sami dajejo razvojne usmeritve, pri gojzer šivani pa do bistvenih sprememb ne prihaja. Tuji kupci se zanimajo predvsem za težje planinske čevlje, za

domači trg pa se takšna izdelava skoraj ne izplača.

Pri planinski obutvi imamo pogosto težave z materialom, ki je zelo zahteven za sekanje. Materiali so večkrat prepozno nabavljeni in nekvalitetni (preveč surovi in spreminjajo svoje lastnosti – prožnost, velikost). Tudi pri tekaški obutvi prihaja zaradi materialov v montaži do sporov.

Tudi poskusna proizvodnja je slabo izpeljana, deloma zaradi prekasno dobavljenega materiala, pa tudi zato, ker je program obutve zelo širok.

Pri ustvarjalnem delu se je treba stalno dogovarjati

Kalkulantke in administratorke opravljajo mnogo poslov za oba oddelka – za lahko in težko modelirnico, kot tudi za tehnologe in normirce.

Suzana Sporiš:

»Naša naloga je, da izračunamo, kolikšna je lastna cena čevlja. Od tehnologov dobimo opise, kakšen material se bo uporabljalo. Potem pa določimo normative materiala. Zgornje dele obutve moramo narisati, če hočemo ugotoviti, koliko materiala je potrebnega za izdelavo, nekatere materiale pa tudi stehamo. Prav tako ugotavljamo normative za razna lepila, sukanec ipd. Te normative določamo za vsak oddelk posebej. Ko določimo normative materiala, dobimo od normircev še potreben čas za izdelavo posameznih operacij in njihovo vrednost. Na tej osnovi potem lahko izračunamo lastno ceno izdelave določenega artikla.

Težave, s katerimi se srečujeta kalkulantki Suzana Sporiš in Mira Novak, so čisto prekratki roki in seveda je potrebno delati še popoldne. Sprotno je treba vnašati tudi spremembe, do katerih pride zaradi spreminjanja modelov, osebnih

dohodkov, sprememb cen v materialih. Dela imata torej več kot dovolj.

Pa tudi administratorka Metka Bogataj in Marija Vehar dela ne primanjkuje, saj morata marsikakšno stvar narediti za vse proizvodne oddelke.

Metka Bogataj:

»V glavnem računam dosege norm. Izračunati je potrebno dosege norm za posamezne TOZD, za vse oddelke, po grupah obutve ipd. Prav tako tudi pregledujem in prepisujem cenike za posamezne artikule, na osnovi katerih v planskem oddelku naredi akordne listke za proizvodnjo. Potrebno je še pisati razne dopise in urejevati drugo dokumentacijo. Precej sem vezana na proizvodnjo in zato večkrat zelo na tesno s časom. Zelo pomembno je tudi, da delaš točno, drugače lahko pride do večjih napak, ki bi imele velike posledice.

Marija Vehar:

»Vezana sem na tehnološki oddelk. Tako izpisujem barvne karte, opise za kolekcije, pišem razne papirje ob poskusni proizvodnji. Ti opisi gredo v vse oddelke. Delo je precej natančno, vezano na proizvodnjo, zato ne smeš za-

Izračun, koliko minut, koliko materiala, to je naloga kalkulantov

mujati rokov. Prav tako prepisujem tudi potek delovnih operacij, normative dela, razne dopise in nabavljam pisarniški material za ves oddelk.

Dodamo naj še, da je za en artikel potrebno zelo veliko dokumentacije, mnogo listov in kot kaže, se to ne da poenostaviti. Želijo si, da bi v proizvodnji imeli večje serije, saj manjša serija zahteva od njih ravno toliko dela kot velika.

Ob koncu naše predstavitve oddelkov smo zastavili še nekaj odprtih vprašanj šefu tehničnega sektorja MARJANU BOGATAJU:

»Računamo, da bomo prostorski problem kmalu rešili, saj v bodoče pričakujemo nekatere prostorske spremembe, po katerih naj bi naš sektor dobil še prostore finančnega sektorja. Največ prostora naj bi dobila modelirnica smučarske obutve. S tem bi tudi omogočili spraznitev blaga na stopnišču. Prav tako pa nameravamo primerno urediti vzorčno sobo.

Glede nadur lahko omenim, da smo jih z zaposlitvijo novih delavcev že lani

delno zmanjšali. Že zaradi same narave dela pa se jih ne da povsem odpraviti.

V zvezi s popravilom smučarskih čevljev smo že razmišljali, da bi npr. enkrat tedensko imeli servis v Ljubljani, saj bi s tem modelirje smučarske obutve precej razbremenili.

V tehnološkem oddelku res ni posebne povezave med vodjo in tehnologi težke obutve in to iz več razlogov, tudi osebnih. Sodi pa, da je oblikovanje tehnološkega oddelka pravilna stvar in primernejša kot to, da bi tehnologe imeli podeljene v obeh modelirnicah.

Vodjo RPS obutve bi vsekakor potrebovali, vendar izgleda, da ni pravega človeka za to delovno mesto. Lahko bi pa s svojim delom pomagal pri razreševanju mnogih problemov in med drugim tudi nekoliko razbremenil šefa tehničnega sektorja.

Razgovor so pripravili:
Nejko Podobnik
Mišo Čeplak
Foto: Brigita Grošelj

Iz podplatne modelirnice

Kako ustvarjamo

Uvoz je vedno večji problem

Ze v začetku leta 1980 smo ugotovili, da je problematika uvoza prisotna na vseh področjih jugoslovanskega tržišča. Pritisk na odkup deviz in s tem pridobitev pravic do uvoza je trajal od januarja pa vse do sredine maja, ko so bile pravice za uvoz zmanjšane od prejšnjih 0,95 na 0,80 glede na priliv iz konvertibilnega področja. Nepričakovano smo v začetku septembra ponovno doživeli prepoved uvoza, saj nam Narodna banka Slovenije ni več potrjevala prijav za uvoz. Takšen ukrep je bil sprejet kot posledica neizpolnjevanja planskih obveznosti in to predvsem na področju uvoza. Strokovne službe SISEOT so namreč ugotovile, da novo usklajevanje na nivoju Zveznega izvršnega sveta pogojuje Sloveniji ponovno zmanjševanje uvoza in povečanje izvoza. Opisno povedano smo v prvih sedmih mesecih tega leta uvozili že več blaga, kakor je možnosti za obdobje devetih mesecev. Da bi stanje normalizirali, so po daljšem usklajevanju na nivoju izvršnega sveta Slovenije, SIS za ekonomske odnose s tujino in gospodarske zbornice ter na skupščini SISEOT 3.3.1980 izglasovali naslednje ukrepe. Pravice za uvoz so omejili selektivno in čevlarski industriji je bila dana možnost koriščenja 55% za repromateriale in 5% za združevanje v okviru 8. enote SISEOT od prilivov, ki pri-tekajo na naš žiro račun od 1.8. dalje.

Če pogledamo stanje Alpine ob tem odločnem ukrepu zmanjševanja pravic uvoza, ugotavljamo naslednje:

1. Pokriti moramo že izkoriščene avanse, pravice, v višini 8,5 milij. din. Ko bomo to pokrili, bomo lahko začeli z uvozom po prej navedeni

stopnji koriščenja pravic od deviznih prilivov.

2. Preostanek avansa, ki ga do 1.8. nismo izkoristili, bomo takoj, ko bo banka začela potrjevati prijave uvoza, koristili za najnujnejše primere.

3. Do konca leta naša DO potrebuje pravico do uvoza v višini 40 milijonov, kar pomeni, da bomo morali imeti deviznih prilivov v najkrajšem času za okrog 50% več.

Vsi naštetih dejavniki, ki izvirajo iz zmanjšanih pravic, nam narekujejo še nadaljnje povečanje izvoza na konvertibilno področje, da si tako pridobimo večji konvertibilni priliv deviznih sredstev in s tem več uvoznih pravic. Nasprotno pa bi seveda prišlo do zmanjševanja uvoza, ne-preskrbljenosti proizvodnje s potrebnimi repromateriali, ukinitve določene vrste proizvodov in v najslabšem primeru do daljše prekinitve proizvodnje, kot že sedaj opažamo pri delovnih organizacijah, ki niso izvožno usmerjene. Vse to, kar dnevno zasledujemo v časopisih je posledica nevestnega ravnanja in neizpolnjevanja obljub in planov izvoza delovnih organizacij, ki devizne stabilizacije niso vzele dovolj resno. Na področju zunanje trgovine smo trenutno v položaju, ko se ni več možno izgovarjati in prenašati dolgove naprej, pač pa moramo težave, ki so nastajale v zadnjih letih popraviti v letu 1980. Take so bile tudi besede predstavnika Izvršnega sveta Slovenije Jerneja Jana, ko je razlagal stanje Jugoslavije in Slovenije na področju zunanje trgovine.

Jože BOGATAJ

ša skupina obutve in ima največ potrošnikov. Ti čevlji so izdelani ali lepljeni ali pa direktno brizgani iz poliuretana ali kakega drugega termoplastičnega materiala. So različni glede na gornje usnje in podplatno izdelavo. Zelo veliko teh čevljev je iz različnega tekstila, ki vedno bolj zamenjuje naravno gornje usnje. Številni vzhodnoazijski proizvajalci so prikazali predvsem ceneno obutev – tekstilno kot superga, ali pa lepljeno obutev.

Seveda pa prednjači fir-

ma ADIDAS, tako po številu modelov, organiziranosti in po obsegu proizvodnje. Njegov paviljon je skoraj nedostopen – namenjen izključno njihovim trgovcem. So pa njihovi čevlji najdražji, saj se cene sučejo okrog 100 DM, številni modeli iz naravnega usnja pa tudi do 145 DM.

Alpina postaja vedno bolj proizvajalec športne obutve, zato so bila posamezna spoznanja in potrditve za nas še posebno zanimive.

Marijan BOGATAJ

Priprave za gradnjo na Colu

Za gradnjo proizvodne hale Alpine na Colu je izdelan investicijski program, ki ga je že potrdil delavski svet.

Tudi projekt za gradbeno in obrtniška dela je že izdelan, projekti za inštalacije pa bodo prav tako v kratkem dokončani.

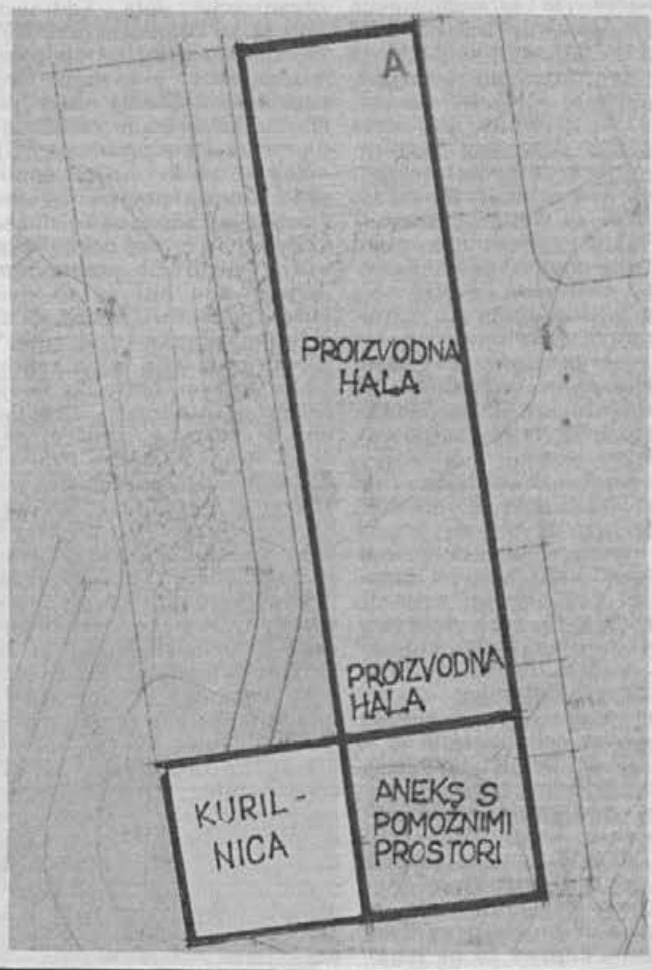
Zaradi nekaterih sprememb v idejnem načrtu in zahtevi splošne ljudske obrambe bo potrebno dokupiti še del zemljišča. Z dokupom pa bo verjetno nekaj težav, ker lastnik ni pripravljen odstopiti oziroma prodati zemljišča.

Potrebe po večjih površinah so nastale predvsem zaradi gradnje kotlarne na trda goriva. Prvotno smo načrtovali namreč kotlarne na tekoča goriva.

Prav tako ni bila predvidena gradnja zaklonišča, ki ga bo treba obvezno zgraditi do leta 1984.

V kolikor bodo vse priprave potekale po terminskem planu se bo v zadnjih mesecih letošnjega leta začelo z gradbenimi pripravljalnimi deli.

Rajko ŠUBIC

ISPO sejem športne opreme

Konec avgusta smo si ogledali sejem letne športne opreme in številnih proizvodov za prosti čas.

Za nas so seveda najpomembnejši čevlji, ki so jih razstavljali vsi glavni evropski proizvajalci pa tudi drugi. Izdelovalci obutve so prikazali obutev za posamezne športe, še več pa je obutve za prosti čas. Težko gospodarsko stanje vpliva na ljudi tudi tako, da se nekateri več posvečajo lažjim športom in hoji. Ena od pomembnih ugotovitev je, da je še precej proizvajalcev gojzer šiva-

nih planinskih čevljev. Ti so v glavnem v Zvezni republiki Nemčiji, Avstriji in Italiji. Vendar imajo večji proizvajalci, seveda tisti, ki imajo opremo za smučarske čevlje, tudi brizgan planinski čevljev.

Ta planinski čevljev je poznan že nekaj let, vendar se je šele v zadnjem času uveljavil in je začel zamenjati klasično gojzer šivano obutev.

Tudi lažjih planinskih čevljev, bodisi lepljenih ali direktno brizganih je precej. Športni čevlji trim, tenis, jogging je najmočnej-

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

na temo ORGANIZACIJA DELA V ALPINI.

V razgovoru so sodelovali: Tomaž KOŠIR — direktor DO, Jaka BOGATAJ — vodja TOZD Obutev Žiri, Vinko BOGATAJ — vodja TOZD Obutev Gorenja vas, Jože ŠTUCIN — vodja TOZD Plastika, Ivan CAPUDER — vodja MPM, Boris MARKELJ — vodja splošno-organizacijskega sektorja, Marjan BOGATAJ — vodja tehničnega sektorja, Janez BOHINC — vodja finančnega sektorja, Jože BOGATAJ — vodja nabavne službe in Miro KAVČIČ — organizator poslovanja v tehničnem sektorju.

Razgovor sta vodila Srečko Erznožnik in Neško Podobnik, zapiske pa pripravil Mišo Čeplak.

1. Kakšna je splošna ocena organiziranosti dela v Alpini? Slabosti, prednosti?

Tomaž KOŠIR:

Menim, da je organizacija dela v Alpini slaba in da daleč zaostaja za stopnjo, ki bi jo taka delovna organizacija morala imeti. Pri tem ugotavljam, da korenine problema ne ležijo v formalni organizaciji, v formalni organizacijski shemi. Formalna organizacija v Alpini ni dosti slabša niti boljše kot je v številnih drugih delovnih organizacijah. **Korenine problema ležijo po mojem mnenju prvič v nezumevanju vloge in položaja organizatorja dela, drugič, pa v nedoslednosti organizatorjev dela, familiarnih odnosih, tolerantnosti ipd.**

Skušajmo za začetek razčistiti pojem, kdo je organizator dela, torej kdo je tisti, ki ima med svojimi delovnimi nalogami tudi skrb za organizacijo dela. **Prvič, organizator dela je vsak delavec, ki pri svojem delu kakorkoli vodi ali koordinira delo drugih delavcev.**

Poenostavljeno rečeno, organizator dela je vsak, ki v hierarhični lestvici zavzema mesto predelavca, pa mojstri, vodje oddelkov, tozdov, sektorjev do direktorja.

In drugič, organizatorji dela so tudi strokovni delavci, ki opravljajo dela in naloge s področja organizacije dela, čeprav to ne izha-

ja iz njihovega položaja na hierarhični lestvici.

V Alpini smo trenutno na področju strokovnih delavcev, katerih naloga je izboljšanje organizacije dela, kadrovske bolj šibki. Organizacijske službe nimamo. Razpravljali smo o tem, ali bi jo in kako bi jo organizirali. Doslej nismo prišli do konkretnih rezultatov, pa ne zato, ker problema ne bi videli ali pa ker bi bili apriori proti, ampak predvsem zaradi vprašanja kadrov za to službo.

Poglejte: če naj nekdo organizira delo drugih, potem mora najprej sam biti za to strokovno podkovan, drugič pa to delo do potankosti poznati. V Alpini pa imamo takih kadrov malo. Imamo kadre, ki imajo ustrezno izobrazbo, vendar jim še manjka izkušenj, na drugi strani pa kadre z dovolj izkušnjami, vendar brez poznavanja teorije s tega področja. V tem je objektivni problem oblikovanja organizacijske službe v tem trenutku in kdor tega problema noče videti, trdim, da situacije ne presoja realno. Poudaril bi še, da morajo ljudje, ki bi mogoče lahko sestavljali tako ekipo, opravljati še vrsto operativnih nalog. Menim, da so v tem vzroki za neobstoje organizacijske službe. Tako smo ostali pri posameznih strokovnih delovnih mestih, kot so organizator v prodaji, tehničnem sektorju ipd. Naloga delavcev na teh delovnih mestih je v prvi vrsti organizacija poslovanja in to v glavnem v zvezi z

računalniško obdelavo podatkov.

V položaju, ko torej organizacijske službe nimamo, je za organizacijo v toliko večji meri odgovorna vodilna in vodstvena struktura, kot sem omenil v uvodu. Tu pa se postavlja vrsta problemov.

Prvič bi postavil vprašanje, ali se ta struktura sploh zaveda, da je izboljšanje organizacije ena od osnovnih zadolžitev vsakega od njih na njegovem področju.

Prevečkrat se srečujemo z mnenjem, da je reševanje organizacijskih vprašanj naloga, ki naj bi jo opravljal nekdo tretji, ali posebna služba ali pa kdo drug. Skratka, gre za to, da številni delavci, ki zavzemajo tako ali drugačno mesto v hierarhični lestvici, odklanjajo odgovornost za boljšo organizacijo, čeprav so konec koncev tudi za to plačani. Sprijaznijo se z obstoječim stanjem in rešujejo probleme iz dneva v dan, ne pa s sistematičnim pristopom. Seveda tega ne smem posplošiti na vse, zato vse priznanje izjemam. Večina pa ravna tako, kot sem povedal. Še enkrat poudarjam, da imam v mislih celotno linijo od vodilnih do mojstrov in predelavcev.

Drugič je vprašanje, ali se celotna hierarhična struktura zaveda dejstva, da delo v Alpini ni dobro organizirano. Da ne bi ostalo samo pri mojem mnenju, naj navedem, da je to zelo nedvoumno pokazala raziskava, ki jo je opravila informacijska služba in v katero je bila vključena četrtna kolektiva. Citiram rezultate: 25,1% anketiranih je odgovorilo, da s svojim delom niso zadovoljni zato, ker je slabo organizirano. Samo 6,1% anketiranih je odgovorilo, da spada med dobre strani njihovega dela tudi to, da je dobro organizirano. 18,7% anketiranih meni, da največ delovnega časa izgube na račun slabe organizacije dela. Mislim, da je ugotovitev o tem, kako je delo v Alpini organizirano, na osnovi teh podatkov nesporna, pa če to priznamo ali ne. Vsekakor bi bilo bolje, če vsi prizadeti to priznamo in ukrepamo, kot pa da tiščimo glavo v pesek.

Tretji problem je v naslednjem: **ali imajo posamezni delavci iz »hierarhične lestvice« dovolj znanja, da lahko izboljšujejo organizacijo dela.** Če hoče nekdo na svojem področju uvesti novo metodo dela, jo je treba najprej poznati. Mislim na metode, kot so npr. mrežno planiranje poslovnih procesov, sistemi kontrole zalog, sistemi planiranja proizvodnje ipd.

Ugotavljam, da tudi tega znanja manjka. Takšno znanje se v glavnem lahko pridobi s teorijo. Vemo pa, kakšen je bil odnos do teorije v Alpini. Če bomo s takšnim odnosom nadaljevali, potem novih metod dela ne bo. Kljub temu so bili izpeljani nekateri osamljeni poskusi uvajanja takih metod. Kot primer naj navedem zelo poenostavljeno obliko mrežnega planiranja za pripravo kolekcije lahke obutve, ki dobro deluje in se je prav gotovo s tem napravilo več reda. Taki primeri nam morajo biti za zgled, ne pa da se jim nekateri v svoji omejenosti celo posmehujejo.

Četrtrič bi omenil še odnose. Predpogoj za boljšo organizacijo je, da se dogovorjenih načinov dela, planov, rokov in podobno vsi držimo. Odstopanja so lahko samo zaradi objektivnih vzrokov, ki jih ni mogoče odpraviti. Na delovnem mestu ni prostora za tolerantnost, familiarne odnose, tudi ne za preveliko kolegialnost. Določena mera doslednosti je nujna. To področje v Alpini zelo šepa. Živimo v zmotnem prepričanju, da v samoupravljanju hierarhija ni več potrebna. Mojstri se iz predpostavljene spreminjajo v »zastopnike«, vodje oddelkov v »sindikalne voditelje«. Vlada psihoza, da avtoriteta ni več potrebna niti sprejemljiva. Vse to pa vodi v vedno slabšo učinkovitost in v povečanje anarhije.

Omenil bi še to, da smo se navadili izgovarjati na zunanje težave: na širok proizvodni program, na tržno situacijo, na pomanjkanje delovne sile, materialov in podobno. Take težave res obstajajo in nam velikokrat onemogočajo optimalno poslovanje. Vendar pa nas te težave ne odvezujejo odgovornosti, ki jo na delovnih mestih imamo tudi za izboljšanje organizacije dela. Nasprotno: zaradi teh težav mora biti naša aktivnost v tej smeri še toliko večja, da bomo zunanje faktorje lažje obvladali.

2. Kateri problemi se pojavljajo v zvezi z organizacijo dela v vašem tozdu, sektorju?

Ivan CAPUDER:

V naši TOZD moramo vedno slediti vsakodnevni dogajanjem na domačem in tujih tržiščih. Prodaja je proces, ki se začne pri snovanju kolekcije, izbiri modelov in naročanjem za posamezno tržišče. Ta proces se nadaljuje preko nabave in proizvodnje, ter se ponovno vrne v prodajo. Rezultati prejšnjih prizadevanj vseh, ki sodelujemo v tem

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

procesu so tako znani šele po letu dni. Prodaja mora s pomočjo raziskav in analiz pripraviti za vsa tržišča takšne artikle, ki nam omogočajo dober končni uspeh.

Kadri in organizacija dela v prodaji sta dva dejavnika, ki zagotavljata uspešnost dela v TOZD in v celotni delovni organizaciji. Na našo organiziranost vplivajo zahteve tržišča, zato moramo stremeti za tem, da smo strokovno dovolj usposobljeni za obvladovanje stanja na tržišču, ki se pogosto in hitro spreminja. Koliko nam to uspe, je razvidno iz uspehov prodaje.

Kadrovska zasedba v našem TOZD je zadovoljiva, vendar pa nam po novi organizaciji manjka strokovnjakov za nekatera področja, predvsem za področja, ki bi skrbela za nedeljivo perspektivo in razvoj prodaje.

Glede organizacije dela imamo največ problemov v maloprodajni mreži, saj je v prodajalnah po vsej Jugoslaviji zaposlenih več kot 300 delavcev. Tu je precej težav v zvezi s pravilno zasedbo del oziroma nalog, saj je od tega v veliki meri odvisen uspeh posamezne prodajalne. Tudi zakonitost poslovanja v maloprodajni mreži je svojevrsten problem. Predpisi o poslovanju so strogi in nekateri tega ne jemljejo dovolj resno. Z navodili o delu in organizaciji v maloprodajni mreži smo uspeli, da se je poslovanje izboljšalo predvsem na področju izpolnjevanja administrativnih nalog.

Na uspeh prodaje zelo vpliva dobro načrtovanje in uspešno izdelan program prodaje. Mislim, da smo na tem področju dosegli velik napredek in da pravočasno izvršimo

jemo roke dobave za izvoz, grosiste in maloprodajno mrežo. To pa je poleg dobre kolekcije prvi pogoj za dobro prodajo.

Boris MARKELJ:

V našem sektorju je trenutno največji problem, da nekako ne moremo biti popolni. Ne gre za odsotnost dveh ljudi, ampak kar petih do šestih. Odsotna sta trenutno tudi dva vodja služb. Tako morajo vsi delati tisto, kar je najbolj nujno. Ni pa časa, da bi se ljudje med delom tudi teoretično izobraževali in poizkušali poiskati nove rešitve, postopke ipd. Npr. na področju dela kadrovske službe vemo, da se zakonodaja stalno spreminja, da je vedno nekaj novega. Želimo si, da bi se nekdo s to problematiko sproti ukvarjal. Ker pa moramo delati tisto, kar je nujno, s tem delom trpi tudi kvaliteta opravljenega dela. Del krivde je verjetno tudi v nas samih, čeprav menim, da je angažiranost naših delavcev velika.

Naslednji problem, ki nas tare že dalj časa, je prostor. Po zadnjih selitvah vsi niso mogli postati zaokrožena celota in eni od teh smo tudi mi. V tem je tudi vzrok, da pri administrativnih delih ne moremo pridobiti kakšne ure, pa tudi tistim, ki se ukvarjajo z bolj strokovnim delom, bi z novimi prostori morali izboljšati pogoje dela. Za primer lahko vzamemo pravno in informacijsko službo, ki se stiskata v enem prostoru, v katerem so tudi trije pisalni stroji.

Vsemu temu bo kmalu konec. V teku enega leta računamo na izboljšanje stanja na področju kadrov, saj se nam med drugim vrtneta vodji kadrovske in pravne službe.

Računamo tudi na nove prostore, kjer bomo poizkušali vsa administrativna dela opravljati v enem prostoru in tako tudi tistim, ki opravljajo bolj strokovna dela, omogočiti boljše delovne pogoje. Razmišljamo tudi o tem, da bi glede na izkoristek delovnega časa začeli izdelovati mesečne načrte dela po posameznih službah. Izvajanje teh načrtov bi sproti nadzirali. Nedvomno obstojajo kriteriji za merjenje in ugotavljanje učinkovitosti neproizvodnega dela. Osnova za uporabo teh kriterijev pa je, da ugotovimo, kakšno je trenutno stanje, da poiščemo možne rezerve v zvezi z izkoriščenostjo delovnega časa in jih čim racionalneje izrabimo.

Res je tudi, da se v našem sektorju premalo poslužujemo računalniške obdelave. To velja še posebej za kadrovsko službo, informacijska služba ga je že deloma uporabila.

Na tem področju bomo morali in že delamo določene premike naprej. Pripravili bomo vse osnovne podatke delavcev celotne DO. Te podatke bomo uporabljali za razne priložnosti, za mnoge zahteve po statističnih podatkih s strani občine, republike. Računalnik bi pri tem lahko učinkovito nadomestil ročno zbiranje in izpisovanje teh podatkov.

Glede izobrazbe smo v sektorju, razen vodij služb, nekako na stopnji srednje izobrazbe. Vendar pa bo potrebno dodatno izobraževanje preko raznih seminarjev s področja kadrovanja, informiranja, računalniške obdelave, pd.

Človek ima kljub kadrovskim težavam občutek, da bi se kakšna stvar lahko naredila bolje. Pogoj za to pa je, da včasih namenimo kakšno uro tudi teoretičnemu študiju. Vse preveč je operative. Vodja sektorja in vodje služb so prvi odgovorni za spremljanje teoretičnih novosti, vendar pa tudi ostali ne bi smeli zane-marjati študija določenih sprememb in novosti z njihovega delovnega področja.

Nejko PODOBNIK:

Danes pogosto opažamo, da opravlja neproizvodni delavec številna delovna opravila — od zelo zahtevnih pa vse do enostavnejših, vodenja razne evidence, ipd. To je stvar, ki bi jo kazalo izboljšati ne samo v splošnem sektorju, ampak tudi drugje.

Tomaž KOŠIR:

Vprašanje je, koliko danes organizatorji dela (od vodij pa do predelavcev) razmišljajo o uporabi možnih racionalizacij dela, o tem, kako neko delo

narediti čim hitreje in na najbolj možni način. Primer neracionalnega dela je vsakakor način, kako odpremljamo izdelano obutev iz proizvodnje v skladišče. Preveč dolgo smo čakali z naročilom transporterja in že sedaj lahko vidimo, koliko več časa se izgublja, ker mora to delo potekati s pomočjo viličarja, kamionov, ročno, ipd.

Marijan BOGATAJ:

Organizacija je zelo širok pojem. Organizacija ne zajema samo proizvodnje, ampak tudi ostala dela v tovarni in zunaj nje. Za primer vzemimo krvodajalsko akcijo. Veliko ljudi se je moralo ukvarjati s tem, da je delo čim manj trpelo. Vse delovne organizacije v kraju so se morale prilagoditi zdravniški ekipi. Verjetno pa bi bilo mnogo bolje, če bi se zdravniška ekipa prilagodila situaciji v delovnih organizacijah. Tudi vse to je organizacija.

Problemi v delovni organizaciji se začnejo že pri samem programu prodaje, npr. izvoza. Glede na to, kako smo dobivali naročila od zunaj, se je zgodilo, da smo določen artikel v proizvodnji izdelovali tudi po petkrat. Roke je bilo treba izpolniti, s tem pa smo tudi po večkrat in dražje nabavljali material. Vse to so organizacijski problemi. In kaj lahko mi v takšnem položaju naredimo? Poizkušamo naročila čim bolj koncentrirati. Idealno bi bilo, da bi nek artikel v velikih količinah izdelovali npr. samo v eni šivalnici, tako pa ga moramo zaradi razdrobljenih naročil izdelovati v dveh, celo treh šivalnicah. V organizaciji je vključena tudi organizacija prodaje, finančnih sredstev.

Zavedati pa se moramo, da je veliko stvari odvisno od same službe ali pa tudi posameznika. Imamo organizacijske sheme, metode, še vedno pa ostaja človek kot najpomembnejši faktor organizacije. Mislim, da je prav vsak delavec neke vrste organizator. Tudi delavci v proizvodnji so organizatorji, saj gotovo težijo za tem, da si delo organizirajo čim bolj pametno (glede materialov, strojev, raznih pripomočkov).

V Alpini je prevladovalo mišljenje, da mora mojster v prvi vrsti biti dober čevljar. Še pomembneje pa je, kar zasledimo tudi v teoriji, da je dober organizator. Da je dober čevljar je pomembno takrat, ko je potrebno delavce naučiti neko iz-

(Nadaljevanje na 12. strani)

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

RAZGOVOR ZA UREDNIKOVO MIZO

(Nadaljevanje z 11. strani)

delavo. Če pa ne bo znal 20 ali pa 30 delavcem delo dobro organizirati, ne bodo dali kot skupina tistih rezultatov, ki bi se od njih pričakovali.

Nejko PODOBNIK:

V zvezi z večkratnimi ponovnimi naročili, ko se nek artikel po večkrat pojavlja v proizvodnji, me zanima, če ste že kdaj razmišljali o uvedbi posebnega traku, ki bi bil hkrati šolski trak, kjer bi se izdelovale male serije, poskusna proizvodnja pa še za kakšno rezervo bi ga lahko imeli.

Marijan BOGATAJ:

Ta misel je stara že več let. Za sedaj kakšnih možnosti realizacije tega nimamo. Primanjkuje delovne sile. Nekateri so že včasih želeli ustanoviti tak trak za manjše serije obutve, predvsem za izdelavo posebnih vrst modne obutve. Od izdelave te »boutique« — modne obutve se vse bolj oddaljujemo, deloma zato, ker to ni preveč donosno, ker nimamo ljudi in tudi zato, ker se vse bolj usmerjamo v športni program.

Rabili bi veliko več delavcev, pa še ti bi morali biti univerzalni, znati izdelovati vse. Pa še s stroji bi bil problem. Nekaj podobnega smo res imeli v zvezi z začetkom proizvodnje »apreski« obutve. To je stvar, ki pride v poštev ob uvajanju nečesa novega in da takrat nisi moten in ne oviraš ostale proizvodnje.

Opazamo pa v svetu, da nekatere izdelave odhajajo s trakov in se bolj uveljavlja grupni način dela, kjer pride bolj do izraza sposob-

nost posameznika, za trak pa to ni značilno.

Kljub temu kažejo izkušnje, da se vseeno na traku doseže večja storilnost in da trak ljudi ne ubija, utruja tako, kot menijo nekateri psihologi in sociologi.

Tomaž KOŠIR:

Ustavil bi se ob vplivu razmer glede zunanjetrgovinskega režima na potek dela v delovni organizaciji. Tako se letos že tretjič spreminjajo merila, pod katerimi lahko uvažamo material in opremo. Ob tem pa se še ne ve, kako bo v naslednjem letu. Mi že praktično vse vemo, kaj, kje, kako se bo delalo, vendar en tak ukrep lahko nenadoma vso stvar postavi na glavo. Za leto 1981 moramo izdelati natančne plane, dokler pa nam ne bodo znani uvozno-izvozni kriteriji za drugo leto, je težko planirati. Pa tudi potem je vprašljivo, ali bo stvar ostala nespremenjena celo leto.

Vzemimo samo proizvodnjo pancrjev ali pa izdelkov iz poliuretana, pri vseh teh je poznavanje ukrepov v zvezi z uvozom materiala oz. izvozom izdelkov življenjsko nujno že takrat, ko planiramo proizvodnjo za prihodnje leto.

Nejko PODOBNIK:

Iz proizvodnje često slišimo upravičene pripombe, da je delo slabo razdeljeno, mojstri pa se večkrat ukvarjajo še s tako imenovanimi kurirskimi posli (od podpisovanja listin, deljenja gradiv, informatorja, ipd.). Kaj menite o predlogu, da bi za celotno delovno organizacijo imeli človeka, ki bi vse te listine raznašal?

Marjan BOGATAJ:

Ravno glede glasila sem opazil, da ga morajo mojstri sami raznašati po oddelku. Verjetno bi bilo bolje, da bi nekje imeli določen prostor, kamor bi dajali glasila, informatorje in tisti, ki bi ga rad prebral, ga lahko tam vzame. Nikakor pa ni delovna dolžnost mojstrov, da raznašajo razne listine. V zvezi z mojstri bi še dodal, da so večkrat tarča delavcev, da poslušajo razne očitke, ipd. Tudi mojstri bi kdaj rabili kakšnih 5 ali 10 minut odmora, da se od vsega odpočijejo. Zakaj jim tega ne bi dovolili, če pa dovoljujemo npr. delavcem nekontrolirane odmore za kajenje, ipd.

Nejko PODOBNIK:

Na eni strani je s tem, ker mojster — organizator dela nastopa kot kurir, obremenjena proizvodnja. Na drugi strani pa je s tem obremenjeno precej ljudi v režiji, ki nosijo te papirje v oddelke. S tem se tudi v režiji prekinja delovni proces in bolje bi bilo, če bi imeli zbirno mesto za vse listine in bi jih nekdo nosil po oddelkih.

Janez BOHINC:

Največji problem finančno-računovodskega sektorja je pomanjkanje kadrov. To preprečuje možnost korenitih organizacijskih sprememb in načinov dela.

Knjigovodska ažurnost je z organizacijskimi prijemi v zadnjih dveh letih dosegla pomemben korak naprej, žal pa nam na področju finančne službe in službe za načrtovanje in analize še vedno ni uspelo izboljšati kvalitete dela.

Res je, da smo v tem času ustanovili posebno finančno službo (PFS), ki ima svoj odbor — predstavniki tozov in DSSS, vendar nas pri tem pestita sorazmerno skromna zainteresiranost delavcev za sodelovanje pri oblikovanju finančne politike in v sami finančni operativi čutimo pomanjkljivo prilagajanje tekočim nalogam, kar je posledica pomanjkljive usposobljenosti.

Ugotavljamo tudi, da služba za analize in načrtovanje v tem dveletnem obdobju še ni zaživela tako, kot naj bi, za kar so deloma vzroki v organizacijskih pomanjkljivostih v DO in premajhen občutek zavestnosti, da načrtno in analitično delo na tem področju predstavlja osnovo dobrih oz. pravih poslovnih odločitev.

Še vse premalno se zavedamo, da brez dobrih predhodnih informacij ni možno kvalitetno in uspešno načrtovati za daljše obdobje.

In kakšni naj bi bili ukrepi?

V našem programu dela je bila že v začetku začrtana organizacija knjigovodske obdelave in načrtovanja s pomočjo računalnika, vendar nam žal zaradi subjektivnih vzrokov ni uspelo prilagoditi prakse, s tistim, kar smo načrtovali.

Vse te težave in pomanjkljivosti pa seveda še toliko bolj zahtevajo organizacijo dela s pomočjo računalnika. Pri tem bi rad poudaril, da se pri tem srečujemo z dodatnimi težavami, ker se računalnik prepočasno vključuje v knjigovodske obdelave.

Zato menim, da je obdobje, ki je pred nami nujno potrebno izkoristiti za pospešeno izpeljavo take oblike organizacije, ki smo jo že potrdili tudi na delavskem svetu. Dejstvo je, da organizacija sloni na računalniški obdelavi in da je izvedba odvisna od tempa, ki ga bodo sposobni uresničevati v računalniškem centru.

V sklopu knjigovodstva pripravljamo tudi projekt stroškovnega knjigovodstva za DO, ki bo korenito menjal zajemanje stroškov in omogočil dosledno ugotavljanje uspešnosti posameznih izdelkov oz. posameznih oddelkov. Projekt je dokaj zahteven in spet zahteva računalniško spremljavo.

Omenil sem že tudi pomanjkljivo usposobljenost finančno-računovodskih delavcev. Ponuja se velika možnost dodatnega izpopolnjevanja v okviru društva finančnih in računovodskih delavcev Žiri, ki bo organiziralo s pomočjo delavske univerze ekonomsko srednjo šolo. Ta bo organizirana po seminarskem načinu študija in bo tako trajala tri leta.

Delna vzpodbuda za še bolj uspešno delo pa bi bilo ustreznejše nagrajevanje, ki bi moralo zajemati tudi kvaliteto in količino opravljenega dela. »Osebnost ocen« žal ni kriterij oz. način za doseg tega cilja.

Jaka BOGATAJ:

Da lahko govorimo o dobri organizaciji dela, morajo vse funkcije v delovni organizaciji potekati nemoteno.

Prav gotovo ne moremo trditi, da imamo v naši delovni organizaciji dobro organizacijo. Često so motnje v posameznih funkcijah opravičene, vse prevečkrat pa se zgodi, da nastanejo zaradi nedoslednega izvajanja delovnih obveznosti, pa naj gre za katerokoli delovno opravilo.

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

V proizvodnji govorimo o slabi organizaciji največkrat takrat, ko mora kakšen delavec iz enega oddelka v drugega ali če gre za drugo premostitev zaradi spremembe tehnologije ali pomanjkanja sestavnih delov obutve.

Prav gotovo se bo takšnim težavam vnaprej težko izogniti, kajti proizvajati bomo morali to, kar bo trg sprejel, po drugi strani se pa spet osredotočiti na take sestavne dele, ki se bodo dobili doma, saj vemo, da bo z uvozom vsako leto težje.

K dobri organizaciji dela lahko veliko prispevajo delavci na tekočih trakovih (odhajanje od traku zaradi različnih vzrokov), odvisna pa je tudi od vzdrževanja strojnega parka, dobre zasedenosti delovnih mest na področju transporta, od dobre opremljenosti in podobno.

Zadnje čase imamo težave s pomanjkanjem delavcev, kar pa ima odločilen vpliv na normalen potek dela.

Vinko BOGATAJ:

Ze iz prakse vemo, da dislocirane obrate mnogokrat še bolj pestijo organizacijske težave kot v matični delovni organizaciji.

V naši TOZD povzročajo največje težave pri organizaciji dela ravno materiali. Večkrat smo že slišali, kakšne so težave pri nabavi materiala, da so ti slabi, pridejo s precejšnjo zamudo ali pa jih sploh ni moč dobiti. Drugi tak dejavnik, ki tudi vpliva na organizacijo dela, pa so majhne količine parov po artiklih. Imeli smo že primere, da je bilo izpod 3000 parov po artiklu in še to v dveh barvah. Lahko si zamislite, kako težko je organizirati delo tako, da bi bila produktivnost neokrnjena, kvaliteta pa dobra, če se omenjeni artikel prvi dan uvaja, drugi dan dela, tretji pa pa že končuje. Delavci se delu še ne privadijo, pa ga je že

konec. Včasih pa je stvar še težja, ker zaradi slabe kvalitete zmanjka materiala in izdelavo nekega artikla ne moremo dokončati.

Čeprav so težave pri materialnih, včasih tudi tehnološke priprave, pa moram poudariti, da v letošnjem letu pri nas čakalnih ur v proizvodnji skoraj ni bilo. Ze omenjene težave pa so vplivale na pogosto premeščanje delavcev iz faze na fazo, kar pa je vzrok za manjšo produktivnost kot bi bila v normalnih pogojih.

Menim, da bi v prihodnje morali stremeti za večjimi količinami po artiklih, ker bi s tem zmanjšali tudi režijske stroške na enoto proizvoda. Prepričan sem, da pri količinah do 3000 parov po artiklu stanejo proizvodni stroški mnogo več kot jih pa izkazuje kalkulacija. Seveda pa se moramo prilagajati zahtevam tržišča, vendar naj le-to zato krije tudi take.

Jože ŠTUCIN:

Problem je v opredelitvi strokovnih nalog, ki naj jih nekdo opravi, in katerih cilj je realizacija proizvodnje. Večkrat se naloge posameznih delavcev v proizvodnji prepletajo, pokrivajo. To je v določenih primerih potrebno; npr. za reševanje obsežnejših nalog. Rekel pa bi tudi to, da moramo boljše planirati, predvsem zato, ker vsaka zamenjava v dnevnih planih povzroči več ur izgubljenega časa, npr. pri zamenjavi barv in orodja pri termoplastični izdelavi. Takšno izgubljanje časa je vsekakor tudi organizacijski problem. Predvsem na relaciji planski oddelak — TOZD Plastika — montaža, bi morali imeti boljši pregled nad tem, česa primanjkuje.

To pomeni, da moramo delati načrtno in misliti malo bolj naprej, kot je navada sedaj.

Problem je še v zvezi z izdelavo vzorcev. Vemo, da mora proizvodnja uspešno teči naprej, če hočemo pravočasno izpolniti roke dobav. Prav zato bo potrebno točno določiti, kdaj bomo v proizvodnjo vskočili z vzorci. Zgodi se, da isti vzorec v obdobju npr. dveh mesecev, moramo izdelati tudi po trikrat ali štirikrat. Veliko boljše bi bilo, da bi pri izdelavi vzorcev pogledali malo naprej in izdelali naenkrat manjšo serijo, s tem bi redna proizvodnja mnogo manj trpela.

Pri poliuretanski izdelavi ni kakšnih večjih organizacijskih problemov. S strani komercialne dobivamo pravočasno naročila, tudi orodja so soraz-

merno pravočasno narejena, zaplete se največkrat pri zamenjavi form. To pa smo rešili tako, da sedaj vsak delavec sam izvaja zamenjavo. Zastarela tehnologija vrtljakov, ne strojev kot takih, ne dopušča, da bi se tehnološki časi in odmori predpisali. Delavci si tako odmori krojijo sami in trdim, da so na vrtljakih še možnosti za dvig produktivnosti. Najbolje bi seveda bilo, da bi dolžino odmora načrtovali, kar pa je zelo težko. Problem v zvezi z zamenjavo orodij in izdelavo vzorcev je tudi v tem, ker so delavci takrat plačani po goli režiji. Gre torej za precejšen padec osebnega dohodka v tistem času.

V zvezi z orodjarno sem nezadovoljen zato, ker je izdelava orodja premalo načrtovana. Vemo, da je za izdelavo orodja potreben določen čas. Zagotovili smo si, da bo material za izdelavo orodja pri roki. Postaviti moramo mesečne plane za izdelavo orodij. Preveč nihajoča, preveč sezonska proizvodnja ni dobra. Idealno bi bilo, da bi pri razvoju novih modelov gledali dve leti naprej in s tem omogočili, da bi ga potem preko enega leta mirno razvijali. Ravno ta nova orodja zahtevajo veliko sprememb. Izredno pomembna pa je tudi razporeditev nalog, torej kaj bo kdo delal. To pa je povezano s tehnološko izdelavo. Tehnologija mora biti razdeljena, če hočemo od vsakega delovnega mesta oz. delavca na njem dobiti optimalne rezultate. Čim bolj bo treba izrabiti stroje, čeprav bo še nekaj orodjarjev opravljalo bolj ročna dela, opravljali bodo montažerska, zaključna dela. V planu kadrov bo potrebno tako opredeliti zasedbo teh delovnih mest v prihodnje, pet let naprej, glede na zahtevani program proizvodnje.

Tudi kar se tiče popravila orodij, moramo doseči takšno stopnjo, da bosta na eni izmeni določena eden ali dva za to delo, ostali pa bodo lahko opravljali druga dela.

V orodjarni smo sedaj predvideli plan izdelave orodij. Vsak delavec, ki opravlja neko tehnološko fazo, bo zapisoval tudi porabljeni čas in tako bomo ugotovili, koliko smo trošili pri posameznem orodju. Do sedaj smo imeli le skupni nalog, po katerem je vodja orodjarne razdelil delo. Nujno pa nam je potreben strojniško usmerjen planer za orodjarno. Pri zapisovanju porabljenega časa upamo, da bodo delavci pisali realni, resnično potrošen čas. Vodja orodjarne bo tedaj bolj kontrolor izpolnjevanja zadanih nalog. Na osnovi zbranih podatkov o porabljenem času bomo pozneje za izdelavo podobnih orodij že planirali čas izdelave in to naj bi predstavljalo normo za neko izdelavo.

3. Kakšne so po vašem mnenju možnosti za vključevanje sodobnejših oblik organizacije dela v Alpini? Katere in kako jih vključiti?

Jože BOGATAJ:

V Alpini so vsekakor še velike možnosti za izboljšanje organizacije. Sploh pa ni nobena delovna organizacija tako dobro organizirana, da jo ne bi mogli organizirati še bolje. Brez nekega določenega dogovora, cilja je organizacija nemogoča. In ker imamo v Alpini določen cilj, obstoja torej tudi organizacija za dosego tega cilja, ki pa jo je seveda potrebno stalno popravljati, izboljševati.

V vsakem sistemu organizacije moramo oblikovati neko shemo, neke »predale«. In v teh »predalih« naj bodo skupine, ki so homogene, med sabo življenjsko povezane. Brez tega organizacije ni. Najprej je potrebno organizacijsko enoto razdeliti na posamezne dele, nato pa poskrbeti, da bodo ti deli uspešno delovali, da bodo homogeni. Vodja, ki bo na čelu teh delov, pa se mora popolnoma zavedati, da je on tisti, ki je odgovoren, da bo proizvodni proces v njegovem delu, oddelku uspešno potekal.

Če vzamemo konkretno nek oddelak v Alpini, ugotavljamo na eni strani, da so dosegli norme dobri, da je občasno treba norme celo popravljati. Na drugi strani pa ljudje sami

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

RAZGOVOR ZA UREDNIKOVO MIZO

nadaljevanje s 13. strani

trdijo, da so norme preveč zaostrene, da se delo pogosto menja, da je torej organizacija dela slaba, saj vsak gleda na organizacijo skozi svoj osebni dohodek. Mogoče bi bilo bolje, če bi za nek proizvod določili skupni čas za oddelek, nato pa naj se delavci sami domenijo glede razdelitve. Tako smo pri grupnih normah opazili, da so se ljudje bolj potrudili, več naredili in na koncu tudi več zaslužili.

Sploh pa moramo bolj upoštevati rezultate dela. Pri posamezniku moramo pogledati, ali je naredil vse, kar je bila njegova dolžnost in če je naredil vse, ga ne smemo napadati. Premalo smo neposredni pri ugotavljanju delovnih dolžnosti. Menim, da je velika hiba naše organizacije, da se premalo zavedamo, kaj moramo narediti in premalo preverjamo, ali je nekdo zadolžen za tisto stvar, zaradi katere ga potem grajamo. Nadaljevanje tega pa je, da premalo nagradimo ljudi, ki dobro delajo in imamo premajhne sankcije za tiste, ki delo slabo opravijo.

To so osnovne stvari, če hočemo neko stvar dobro izvesti. Trdim, da je naš program sorazmerno dober, ker ga pa vsi tako površno jemljemo, je navsezadnje stanje takšno, kot ga imamo sedaj.

Menim tudi, da vlada v Alpini prevelik pesimizem. Življenjske izkušnje silijo ljudi v to, da so pesimisti. Za Alpino velja, da preveč radi grajamo, premalo pa pohvalimo tistega, ki je naredil nekaj dobrega. Sta predvsem še dve stvari, ki kažeta na pesimizem. Prva je nezaupanje v ljudi na vodilnih položajih in druga — premajhna razgledanost ljudi samih, ki ne vidijo izhoda iz določene situacije. Rešitev je v tem, da delavcu priznamo, če je nekaj dobrega naredil.

Vsak dober delavec v Alpini ima možnost napredovanja, vendar v okviru njegove kvali-

fikacijske grupe. Če je npr. nekdo dober pri mazanju, lahko potem pride na stiskanje podplatov in pri osebnih dohodkih se mu precej pozna. Vedeti pa moramo, da večina delavcev opravlja sedaj bolj zahtevna dela, za katera nimajo ustrezne izobrazbe.

Zdi se mi tudi, da smo takrat, ko dajemo navodila, premalo dosledni. Premalo dosledno rečemo nekemu, kaj mora narediti. Šele potem bi lahko ugotavljali, kaj vse od tega je opravil in kakšen je rezultat njegovega dela. Prepogosto se izgovarjamo na to, »saj mi je naročil ta in ta«.

4. Katere organizacijske metode bi se po vašem mnenju lahko najbolj obnesle v naši industriji?

Miro KAVČIČ:

Nihče še ni omenil, kako smo organizirani v delovni organizaciji z ekonomskega vidika, da se sedaj usmerjamo v marketinški koncept. Menim, da je ta strateški koncept dober. S taktičnega vidika pa bi omenil, da prihaja do problema, ker ima vodja programa prevelik obseg dela in ne more kontrolirati proizvoda glede na vse njegove poslovne funkcije, za kar naj bi bil namenjen.

Zdi se torej, da je organizacija s strateškega vidika dobra. Zaplete pa se potem, ko se spustimo na nivo tozdog in sektorjev. Kljub potrebi po devizah bodo v prodaji kupcem enkrat morali odločno povedati, da naj naročila pošiljajo v celoti, naenkrat, saj sedanje stanje onemogoča racionalizacijo dela v proizvodnji.

Izredno pomembno je tudi točno določiti pristojnosti posameznih oddelkov in služb. Enkrat za vselej moramo razmejiti, kaj je razvoj in kaj tehnologija. V razvoju se razvija čevelj, v tehnološkem oddelku pa naredijo točen razvid že po vzorcu. Ko se naredi tehnološki opis, ne sme biti več spreminjanja. S tem tudi ne bo prihajalo do takšnih težav pri

naročanju materialov, polizdelkov, izdelkov, kar bi predstavljalo osnovo za uvedbo kosovničnega procesa. Je pa to zelo kompleksen proces, ki zajema tudi do dvajset organizacijskih metod. Zanimiva bi bila tudi uvedba determinističnega planiranja predvsem proizvodnje. Če enkrat kontroliraš proizvodnjo (vse od nabave materialov do proizvodnje obutve), potem lahko lažje kontroliraš tudi prodajo izdelkov, finančno stanje.

Skratka, organizacijska metoda za obdelavo proizvodnje je kompleksen program, ki se imenuje kosovnični proces.

Seveda pa takega sistema ne moremo uvesti kar naenkrat. Prav tako ne mislim, da se z uporabo računalnika lahko rešijo vsi problemi. Prepričan pa sem, da se lahko za enkrat ali še več skrajša čas uvajanja računalnika, če bo za to vodilna in vodstvena struktura in če bo svojim podrejenim razložila prednosti takšne obdelave.

Računalnik pa je pametno uporabljati ob dveh predpostavkah: da je avtomatska obdelava cenejša od ročne in

da daje več poslovnih informacij.

Največja nevarnost ločenosti posameznih organizatorjev poslovanja po sektorjih je v tem, da vsak preveč poudarja svojo področje in to je ena od pomanjkljivosti neobstoja organizacijske službe.

5. Ali bomo v srednjeročnem planu vključili tudi kvalitetnejše premike v organiziranju dela?

Tomaž KOŠIR:

Menim, da si moramo v srednjeročnem planu zastaviti cilje tudi s področja organizacije dela, pa naj gre tu za nadaljnje izboljšanje samoupravne organiziranosti, organiziranosti strokovnih služb, uvajanja novih metod, nadaljnega uvajanja računalniške obdelave, ipd. Hkrati pa se moramo zavedati, da so ti cilji DO ravno tako pomembni kot cilji s področja materialne proizvodnje, ker boljša organizacija posredno vpliva na boljši rezultat. Takšne cilje pa bomo lahko uspešno uresničili edino pod predpostavko, da hkrati ali že prej razrešimo tiste elementarne probleme, o katerih sem govoril v uvodu.

Zaključek:

Ugotavljamo torej, da je organizacija sredstvo za doseg poslovnih in drugih ciljev. V zvezi s tem pa je razgovor odprl še mnogo vprašanj, ki so že (ali pa še bodo) predmet razpravljanja.

Tako je verjetno še kakšna rezerva v smotrni tozdogovski organiziranosti, zlasti kar zadeva učinkovitost.

Še vedno je izredna neznanka povezava strokovnih služb s proizvodnjo, zlasti v pogledu vzajemne učinkovitosti, pa tudi dohodkovne soodvisnosti.

Izredne rezerve so prav gotovo v izkoriščanju časa. V naslednjih letih bo tudi v Alpini odprto vprašanje, kdaj delati, da bomo čim bolj produktivni.

Naslednje vprašanje je stimuliranje in na drugi strani odgovornost organizatorjev dela. Tudi to bo treba urediti bolje. Obenem je potrebno neprestano usposabljanje organizatorjev dela za vedno bolj zahtevne naloge.

Pri izvajanju nalog bo treba čimprej in povsod določati naloge, nosilce in rok.

Torej naj bi vsako delovno opravilo imelo določen (vsaj okvirni) načrt dela, s čimer bo lahko tudi deloma mogoče kontrolirati izvajanje delovnih nalog.

V organizaciji delovnih opravil so prav tako še rezerve. Še vedno so primeri, ko delavec dela del izredno zahtevnih opravil, del pa zelo malo zahtevnih. Podobno je z raznovrstnostjo opravil; tudi specializacije ni dovolj.

Učinkovita delovna organizacija mora imeti tudi primerno delovno vzdušje. Tudi to je naloga organizatorjev...

Ker nič ne kaže čakati; seveda ukrepajmo premišljeno!

Kako ustvarjamo

Izbor dokupljene obutve

V prejšnji številki glasila smo vas seznanili z izborom kolekcije Alpinine lahke obutve. Sredi avgusta pa se je sestala tudi komisija za izbor dokupljene obutve.

Komisijo sestavljajo: Vojo Radosavljevič iz prodajalne Sarajevo, Stjepan Novoselac iz prodajalne Zagreb I, Danica Klepej iz Celja, Mirko Ribič iz Varaždina, Milomirka Gnjatović iz prodajalne Beograd I, poleg njih pa so v komisiji še vsi trije vodje rajonov (Iva Sobočan, Miha Govekar, Jakob Čelik) ter Silva Pivk, Ivan Capuder in Franc Jesenko.

O poteku izbora in sploh o problematiki v zvezi z dokupljeno obutvijo smo se pogovarjali s Francom Jesenkem, referentom za dokup tuje obutve, podajamo pa tudi nekaj ugotovitev ostalih članov komisije.

Vsekakor velja ugotovitev, kot je poudaril vodja MPM Ivan Capuder, da je letos kolekcija pripravljena tako, da je bilo za izbor na razpolago veliko dobrih modelov.

Komisija je izbirala modele moške in otroške obutve, tudi nekaj modelov ženske obutve, prav tako pa še copate in »špagarice«. Izbrali so precej športne lahke obutve, ki jo zaenkrat v proizvodnem programu Alpinine še primanjkuje.

Ko so se odločali za dokupljeno obutev, so upoštevali več kriterijev: vrsta obutve, glede na dobavitelja, upoštevali pa so tudi

ceno in se tako odločili bolj za ceneno obutev. Paziti je treba še na to, da dokupljena obutev ne dela konkurence Alpinini obutvi. Zato je bilo najprej potrebno izbrati modele lastne obutve, z dokupljeno pa so samo izpopolnili izbor po prodajalnah. Naše prodajalne imajo na razpolago in količinsko prodajo več obutve drugih dobaviteljev, medtem ko je vrednost prodaje Alpinine in druge obutve približno enaka.

Ravno zaradi velike količine dokupljene obutve bi nujno morali imeti svojega

Izbor kolekcije je izredno važna faza poslovnega procesa

kontrolorja, ki bi pregledal to obutev na mestu, kjer jo izdelajo. Tako pa v prodajalne često dobimo obutev, ki ni ustrezna. Dobro pa je, da imamo z dobavitelji sklenjen samoupravni sporazum, po katerem lahko slabo obutev vrnemo proizvajalcu. Seveda pa imamo zaradi tega nekaj več dela.

Kateri pa so glavni dobavitelji obutve?

F. Jesenko: »Glede na naše potrebe imamo že izbrane glavne dobavitelje. Z njimi se tako lahko dogovarjamo, kakšno obutev želimo. Kot glavne dobavitelje iz Slovenije bi omenil Tovarno obutve Novo mesto ter Tolo Sentjur in Cicibana. Iz drugih republik pa lahko omenim Kraš iz Karlovca, Ras iz Novega Pazarija ter Kvalitet iz Vinkovcev.

Dobaviteljem 2 do 3 mesece prej pošljemo obvestilo, kdaj bomo izbirali njihovo obutev. S sabo prinesejo vzorce in na osnovi tega naredimo širši izbor obutve, ki je 5 do 6-krat večji kot pozneje dokončna izbira. Vzorce, opremljene z barvno karto, cenami, opisom čevlja nam pustite in med temi modeli se potem komisija za dokup obutve odloča.

Kakšne pa so prednosti ali pa težave z dokupljeno obutvijo?

F. Jesenko: »Prednost je že v tem, da je po novem zakonu obutev, dokler ni prodana, last proizvajalca. Tako tudi pri znižanju cene obutvi odpade na proizvajalca 74 % stroškov, ali pa tudi več, če je krivda za znižanje njegova.

Vojo Radosavljevič: »Pri dokupljeni obutvi je lažje, ker izbiramo na osnovi že dobljene kolekcije. Pri Alpinini obutvi pa moramo tudi sami pomagati pri izdelavi oz. izboru kolekcije.

Prednost je mogoče tudi v tem, ker je dokupljena obutev relativno poceni.

Franc Jesenko: »Problem pa je v tem, ker moramo imeti veliko dobaviteljev, ki so raztreseni po vsej Jugoslaviji. Možnosti dogovarjanja so s tem premajhne. Lahko pa rečem, da se dobavnih rokov vsi dobavitelji kar držijo. Sploh pa samoupravni sporazum določa, da lahko v primeru več kot 14-dnevne prekoračitve dobavnih rokov obutev zavrnemo.

Komisija za izbor dokupljene obutve je torej na osnovi že prej narejenega širšega izbora izbrala modele za sezono pomlad-poletje 1981, ki jih bomo kupili pri drugih proizvajalcih. Naloga referenta za dokup obutve pa je, da pripravi vse potrebno v zvezi s to obutvijo za poslovodsko konferenco. Obutev opremi s šiframi za računalniško obdelavo. Tako v računalniškem centru izdelajo posebne liste, v katere poslovodje na konferenci vpišejo količino obutve po artiklih, ki jih bodo naročili.

In kako poteka nadaljnji postopek?

Franc Jesenko: »Ko pridemo s poslovodske konference, oddamo liste z naročili v računalniški center, kjer zberejo količine obutve po posameznih modelih in glede na posamezne dobavitelje. Nato dobavitelje pokličemo na zaključevanje naročil, med tem časom pa določim še sortimente za vso obutev. Kakšnih 20 dni po konferenci pridejo dobavitelji k nam, ogledajo si sortimente, količino in barve naročene obutve, nato pa sklenemo samoupravni sporazum.

Ob koncu pa lahko omenimo še, da proizvajalci pošiljajo obutev neposredno v prodajalne, naloga poslovodij pa je, da vso prispelo obutev pregledajo in ugotovijo morebitne pomanjkljivosti v izdelavi.

M. Č.

Pregledati je treba vsako podrobnost in ugotoviti

Važno je da vemo

● Važno je da vemo

● Važno je da vemo

Kadrovške novice

**Irma Dolenc referent
za delovna razmerja**

Konec avgusta so z delom prenehali dijaki in študentje, ki so sklenili delovno razmerje za delo med počitnicami. Število delavcev se je v tem obdobju povečalo za 17, z delom pa je, upoštevajoč prenehanje dela dijakov in študentov, prenehalo 55 delavcev.

Redno delovno razmerje v TOZD Obutev Žiri so nastopili Peter Trček v vzdrževalni službi, Mihaela Novak, Anton Fortuna in Zdravko Zelinac v montažnem oddelku. Štefka Jereb v oddelku Rovte ter Veronika Pregelj v obratu Col. V TOZD Plastika Žiri so nastopili delo Roman Andrejka in dva dijaka. V de-

lovni skupnosti skupnih služb so nastopili delovno razmerje Stanislav Sinkovec ter tri pripravnice: Jožica Karner, Tatjana Jereb in Lidija Uršič. Delovno razmerje v TOZD Prodaja so nastopili Slavka Reberčnik v prodajalni Velenje, Bogoljub Kostić v prodajalni Čačak, Mirko Salčkovič v prodajalni Murska Sobota in Svetlana Ilič v prodajalni Valjevo.

V TOZD Obutev Žiri so prenehali z delom Hasan Pilipović, Ivan Kunc, Branko Justin, Hasnija Murtić, Janez Oblak, Karolina Primožič, Frančiška Jereb, Marija Jereb in Stanko Pivk, iz obrata Col pa Cvetka Kavčič in Marija Kosmač ter 14 dijakov, ki so delali med počitnicami. Z delovnim razmerjem v DSSS je prenehala Franc Šifrar, v TOZD Prodaja pa so prenehali z delom Ruža Lovrinović iz prodajalne Travnik, Marjan Govekar iz prodajalne Kranj, Borika Savič iz prodajalne Subotica, Veselka Novkovič iz prodajalne Banja Luka I in Anči Marguč iz prodajalne Škofja Loka II., ter 1 delavec, ki je delal med počitnicami.

V TOZD Plastika Žiri so z delom prenehali Franc Ušeničnik in Metod Kos ter 20 dijakov, ki so bili zaposleni med počitnicami. Z delom v TOZD Obutev Gorinja vas je prenehala Ljudmila Prevec.

V POKOJ ODHAJAJO

naši dolgoletni sodelavci *Frančiška Jereb, Anči Marguč, Ljudmila Prevec, Marija Jereb in Stanko Pivk*

Vsem želimo še veliko let trdnega zdravja, mnogo zadovoljstva in sreče v domačem krogu ter da bi se radi spominjali let, ki so jih preživeli v tovarni Alpina.

Marija Jereb in Stanko Pivk ob odhodu v pokoj na razgovoru pri direktorju

Zanimivosti s področja izobraževanja

Septembarski dnevi odpirajo šolska vrata. V skrbi za kadre je tudi Alpina z dodelitvijo štipendij pospremila dijake in študente na pot k izobrazbi in poklicu v naslednje šole:

(letos na novo):	
– Poslovodska	5
– VŠOD – kadrov.	
– smer	1
– VŠOD – organ.	
– smer	1
– višja tehn. čevljar.	1
Iz dela se je izobraževalo letos:	
– en delavec v gasilski šoli	
– en delavec v modelarskem tečaju	
Zanimiv bo oddelek višje tehnične čevljarške šole v Kranju. Odprt bo februarja 1981 za študij ob delu. Študijski pogoji so ugodni, zato upamo, da se bodo kandidati prijavi.	
– ČŠIC	7
– Kovinarska	3
– Prod. obtve	5
– Kuhar	1
– Čevlj. tehn.	6
– Gradb. tehn.	1
– Stroj. tehn.	1
– Aranžer. tehn.	1
– Ekonom. tehn.	3
– Višja med. sestra	1
– Dipl. pravnik	1

Štipendije je ponudila tudi za študij na še nekaterih višjih in visokih šolah. Ostale so neoddane. Fantje, ki so letos končali srednjo šolo, so odšli k vojakom. Na višjih in visokih šolah bodo letos gospodarila dekleta.

Obiskovanje hramov znanja Alpina omogoča tudi delavcem, ki se želijo izobraževati ob delu. Seveda tistim, ki se izobražujejo za poklice, ki jih delovna organizacija potrebuje.

Tako omogočamo študij ob delu na naslednjih šolah:

Pokazala se je potreba po znanju tujih jezikov. Med letom bomo poizkušali skupaj z ostalimi OZD organizirati take tečaje.

Obiskovanje raznih krajših tečajev, kjer se delavci izpopolnjujejo za svoje delovne naloge in opravila, pa je v Alpini že ustaljena navada.

Delovno organizacijo čaka na področju izobraževanja še mnogo nalog. Ena prvih med njimi je omogočiti delavcem dokončanje osnovne šole in pridobitev kvalifikacije.

Eva DOLENC

Dozročili so se

Zakonsko zvezo so sklenili:

Peter Pivk iz TOZD Obutev Žiri, Lidija Uršič in Bojan Poljanšek iz DSSS.

Na novi življenjski poti želimo vsem veliko sreče, v zakonskem življenju pa medsebojnega zadovoljstva.

Odbor za obveščanje je prizadevno začel s svojim delom

Važno je da vemo

Važno je da vemo

Važno je da vemo

Gradnja lekarne v Žireh

Misel o gradnji nove lekarne v Žireh je vznikla že leta 1972. Tedaj je republiška komisija za verifikacijo lekarn nesporno ugotovila, da so delovni pogoji za opravljanje lekarniške dejavnosti neprimerni in pogojno dovolila obratovanje lekarne pod pogojem, da se do leta 1975 prične z novogradnjo.

Delo in bivanje v slabo ogrevanih prostorih brez sanitarij in drugih prepotrebni prikljin je terjalo od delavcev mnogo samoopovedovanja in dobre volje.

Toda Gorenjska lekarna ni imela sredstev za novo lekarno. Tako je bilo potrebno vključiti v program izgradnje iz združenih sredstev za investicije v zdravstvu tudi novo lekarno v Žireh. Po prvem predlogu je bila lekarna načrtovana v program izgradnje v letih 1975–1978, in sicer s pričetkom in zaključkom gradnje v letu 1978. Vendar zaradi podražitve objektov, ki so bili že v izgradnji, je gradnja lekarne zdrsnila v obdobje 1977 do 1980.

Izkušnje kažejo, da je za občana najugodnejše, če ima pod isto streho vso zdravstveno službo, to je splošno zdravstveno, zobno in lekarniško službo. Zato smo tudi mi začeli razmišljati o smotrnosti gradnje večjega objekta, pod streho tega pa bi bile vse prej omenjene dejavnosti.

Gradbeni odbor, imenovan leta 1978, je takoj pričel z delom, zdravstveni delavci pa so skupaj s projektanti pripravljali idejne načrte za zdravstveno postajo.

Po dolgih razpravah smo končno dobili načrt za stavbo, kjer bo lekarna, splošna ambulanta, zobna ambulanta, patronaža, fizioterapija, laboratoriji itd. ter stanovanja za zdravstvene delavce. Ker pa je bila v programu do leta 1980 vključena le gradnja lekarne, gradnja ambulanta pa je bila predvidena za naslednje sred-

njeročno obdobje, smo se odločili za gradnjo objekta v 2 fazah:

1. gradnja levega dela – lekarne in stanovanj nad lekarno,

2. gradnja zdravstvene postaje.

Krajevna skupnost Žiri je imela zagotovljena sredstva za odkup zemljišča v višini 193.494.– din, ta sredstva so bila takoj nakazana lastnikom zemljišča in šele tedaj se je lahko pričelo s pripravljalnimi deli.

Od tedaj do danes je nastopilo že toliko težav, da bi jih težko našteali, ne da bi zavzeli preveč časopisnega prostora. Naj naštejemo le nekaj važnejših:

Geološki zavod je opravil potrebne raziskave in ugotovil, da je v globini 1,5 m talna voda. Samo ta ugotovitev nas je oddaljila od pričetka gradnje najmanj za 9–12 mesecev. Potrebno je bilo spremeniti načrte in že odobreno lokacijsko dokumentacijo. Tako je leto 1979 minilo v iskanju nove dokumentacije (gradbene in lokacijske) in vseh potrebnih soglasij.

Pri nas nekateri mlini meljejo počasi, zato pa drugi toliko hitreje. V tem času je predračunska vrednost objekta strmo rasla. Kot na avtomatu, kjer komaj slediš številkam, so se pred našimi očmi nizale številke o vrednosti objekta:

1.237.000 – začetna cena investicije

13.057.000 – končna vrednost objekta brez opreme!

Trenutno smo zbrali 9.000.000 din in sicer: 6 milijonov 700.000 tisoč združenih sredstev, sredstva KS za zemljišče, ostalo so sredstva Zdravstvenega doma Škofja Loka in Gorenjske lekarne. Potrebno bo zagotoviti še manjkajoča sredstva do končne predračunske vrednosti in sredstva za opremo lekarne.

Gradnja objekta napreduje po načrtu ter bi morala biti zaključena februarja 1981.

Z izgradnjo celotne zdravstvene postaje, ki bo zaključena predvidoma do leta 1985 bodo občani Žirov dobili sodoben zdravstveni

objekt, sama lekarna pa je načrtovana tako, da bo zadostovala potrebam razvoja lekarniške službe in kraja najmanj 20 do 30 let.

Direktor
mr. ph. Fernanda
Burdych

Ali Alpina potrebuje ambulanto?

Tole moje razmišljanje je sprožil dopis, ki so ga poslali iz Alpine v Zdravstveni dom Škofja Loka o sklenitvi delovnega razmerja za mladega zdravnika Dušana Sedeja, dokler ne bo zgrajena v tovarni obratna ambulanta.

Žirovska kotlina je od vseh področij, ki jih pokriva Zdravstveni dom Škofja Loka, še najbolj zaokrožena celota: ena krajevna skupnost z okrog 4500 prebivalci, ena šola, praktično vse trgovine v samem centru, pa tudi en zdravstveni dom z lekarno. Daleč največ delavcev je zaposlenih v Alpini, zato je tudi največ opravil v zdravstvenem domu zanje in za njihove družinske člane. Kar upravičen je bil izrek, da je zdravstveni dom v Žireh pravzaprav povečana obratna ambulanta Alpine, seveda z nekaterimi dodatnimi nalogami za ostale varovance.

Trezna presoja dejstev za in proti se nagiba na stran odklonilnega stališča za gradnjo obratne ambulante v Alpini.

Našejeje najpomembnejše: 1. gradnja lekarne, ki bo končana v začetku prihodnjega leta, ne reši problemov v sedanjem zdravstvenem domu, zato je nujno zgraditi novega v letih 1983–1984, kar je tudi predvideno v temeljih plana gorenjskega zdravstva;

2. lekarna in zdravstveni dom morata biti pod isto streho, gradnja obratne ambulante pa bi ogrozila gradnjo zdravstvenega doma, ker bi obeh novogradenj Žirovci najbrž ne potrebovali;

3. vsak bolnik bi moral z receptom iz obratne ambulante v lekarno – mimo sedanjega in tudi bodočega zdravstvenega doma

4. cenejše in boljše strokovno delo v večji zdravstveni ustanovi, kjer so prostori in oprema racionalno izkoriščeni, delavci pa bolj učinkoviti (primer: istočasno bi moral biti po en zdravnik v obratni ambulanti in v zdravstvenem domu, dela pa bi bilo za enega!)

5. podvajanje storitev, kartoteke, opreme in prostorov, ker bi ne mogla obratna ambulanta pokrivati svojih varovancev 24 ur dnevno

6. enotna, skupna dežurna služba za vse področje srednje in zgornje Poljanske doline

7. financiranje zdravstva v prihodnjem obdobju se nagiba k domicilnemu principu, kjer ima prednost bivanje, ne pa delo

8. obratni ambulanti Želzarnice Jesenice in Save v Kranju sta izven tovarniških zidov, pa vseeno zelo dobro delujeta – v zadovoljstvo delavcev v proizvodnji in v zdravstvu

Probleme, ki jih sedaj občutite v Alpini, ker nimate svoje obratne ambulante, bi lahko rešili tudi brez zapiranja v tovarniške zidove:

1. s tesnimi stiki med zdravstvenim osebjem in delavci v skupnih službah Alpine zaradi bolniškega staleža delavcev in ogledi delovnih mest v tovarni

2. z ureditvijo prostorov za medicino dela v novem zdravstvenem domu v Žireh, v laboratoriju za izvajanje tistih preiskav, ki so potrebne tudi pri sistematskih pregledih delavcev oziroma priprava odvzete krvi in izločkov za prevoz v laboratorij v Škofjo Loko

3. z ureditvijo sistematskih pregledov delavcev z ekipo iz dispanzerja za medicino dela škofjeloškega zdravstvenega doma, ki bi prihajala v zdravstveni dom Žiri. S tem delavcem ne bi bilo potrebno hoditi na preglede v Škofjo Loko.

4. z medsebojnim sodelovanjem pri zdravljenju in rehabilitaciji kroničnih alkoholikov

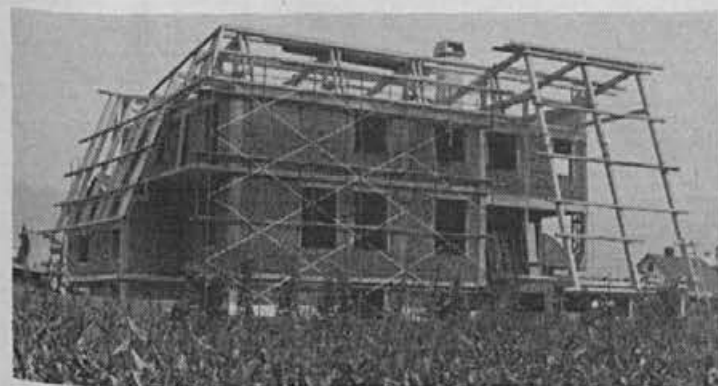
5. s celotno zobozdravstveno ekipo, ki bi delala samo za delavce Alpine v zdravstvenem domu.

Sredstva, ki bi jih Alpina namenila za gradnjo in opremo obratne ambulante, bi z dosti večjim učinkom lahko namenili za novi zdravstveni dom, kar bi tudi pospešilo nadaljevanje gradnje.

Naj zaključim z naslednjo mislijo:

Vprašanje gradnje obratne ambulante v Alpini ni samo problem Alpine, ampak je poseg, ki zadene Žiri v celoti – vse delovne organizacije, krajevno skupnost, vse občane.

Tone KOŠIR

Gradnja lekarne pomeni le prvo fazo bodoče zdravstvene ustanove v Žireh

Kar nič ni bila v zadregi, ko smo v uvodu spregovorili besedo, dve o Žirovcih. Človek ima občutek, da je iz Žirov kakšno leto in ne več kot petdeset let.

Živahnost, podjetnost, urednost, vse kar diha iz nje.

»Ja, ja, veliko otrok nas je bilo in drugo mamo smo dobili.« pripoveduje Vilka Vrhunčeva (Krogarjeva iz Ledince) »in nekoliko odrasli smo že iskali, kaj naj postanemo. Teta iz Ljubljane mi je nekoč omenila, da lahko kaj pridem, pa sem se res odpravila. Le to sem vedela, da stanuje blizu bolnice. Tavalala sem po okolici in nenadoma zagledala zavese, ki sem jih sama delala. Tako sem presenetila teto. Takrat mi je bilo šestnajst let in naneslo je, da sem se šla učiti za kuharico. Za mlajše bo mogoče zanimivo, kako smo se nekdanje učili. Če nisi kaj prav napravil, sta šla krožnik in vsebina lepo na tla, sam pa si moral plačati oboje.

No pa moram reči, da mi je šlo kar dobro in se napredovala sem. Iz Ljubljane sem se za nekaj časa preselila z gospodinjo v Zagreb v Lovrački rog na Ilici, nato pa leta 1929 na Bled. Spominjam se tedanjega Bleda in naše majhnosti v primerjavi z visokimi tujimi gosti. Stari Park hotel je bil tedaj v rokah mojih gospodarjev. Kenda so se pisali.«

Tako so minila leta in Vilka se je leta 1937 poročila. V naslednjih letih so prišli štiri otroci, dve dekleti in dva fanta.

Z možem sta se osamosvojila in v letih 1938–40

odprla gostilno v Radovljici.

»Potem je bila tu vojna. Kar hitro smo se povezali z NOB in spominjam se časov, ko je pri nas 14 dni preživel narodni heroj Tonček Dežman, pa obdobje, ko smo poizkušali minirati sredi Bleda in še mnogo drugih dogodkov.

Tudi z Žirmi smo imeli nekaj zveze. Tu pri nas so se oskrbele karte in našim v Žireh je to prišlo zelo prav.

Prišla je svoboda. Majhni otroci, trije so bili takrat – in z možem sva se lotila gradnje hiše, ki sva jo gradila kot Noe barko kar 20 let. Moževo znanje in podjetnost, bil je gradbeni delovodja, je prišlo zelo v poštev. Še bolj važno je razumevanje in s tem se da napraviti marsikaj.

Sčasoma smo začeli oddajati sobe, no v zadnjem času je tega manj, ker se ne izplača več. Ob delu z gosti sem se naučila tudi nemško, leto za letom, besedo za besedo.«

Vrhunčeva opisuje svoje življenje in življenje svoje družine kot zanimivo zgodbo. Postala je prava Blejčanka z žirovsko dušo.

»Kar preč sem,« pove, »če se vsaj nekajkrat ne oglasim v Žireh, se zapeljem proti Lednici pa mimo Krogarja...«

Tekst:
Nejko PODOBNIK
Foto:
Brigita GROŠELJ

Od tu in tam

Od tu in tam

Videli smo Bosno in obeležja njene slavne preteklosti

Čas stabilizacije je, zato je tudi sindikat Alpine letos organiziral le izlete po naši domovini.

Kdo še ni videl slikovite Bosne? Kdor jo je videl ali pa celo živel nekaj časa v njej, se še vedno rad vrača nazaj.

Pot nas je vodila preko Zagreba, kjer se v labirintu novih mestnih četrti in novih cestnih nadvozov in podvozov ne najdemo več. Novi Zagreb, ki je zgrajen južneje na prejšnjih močvirnih travnikih, je res nov.

Obvoznice pa se izogonej mestnemu jedru in nepotrebni gneči, speljane so južno od velesajma in se priključijo na cesto bratstva in enotnosti. Po nekaj deset kilometrih pridemo na sodobno avtocesto, dolgo sedemdeset kilometrov, ki se pri Lipovljanih konča in nadaljuje se stara dvopasovnica.

Na levi vidimo obrise Kutine z objekti za izkoriščanje nafte in zemeljskega plina. Zaradi obilice padavin v zadnjih mesecih smo opazili tudi večja jezera kot posledica talnih rek.

Polja na levi in desni so slabo obdelana ali zaraščena s plevelom. Sledijo pa polja z nizko, v rasti zaostalo koruzo in tudi polja s pravkar požetim žitom. Ponekod požeto slamo kar kurijo, da pripravijo njivo za drugo setev, saj nimajo kam z njo. Čeprav je slama lahko dobra surovinska baza za nekatere naše industrijske panoge – npr. za proizvodnjo celuloze in papirja.

Pri Novski zavijemo proti Jasenovcu. Na avtobusu smo se namreč domenili, da obiščemo tudi legendarno Kozaro. Peljemo se mimo veličastnega spomenika, ki služi kot opomin in svarilo živim na dogajanje v tem zloglasnem ustaškem taborišču, kjer so na zverinski način pobili na stotisoče nedolžnih ljudi.

Prekoračimo Savo in že se vozimo po rodovitni gričevnati pokrajini. Že smo v Bosni, začenja se legendarna junaška Kozara, ki je dala za svobodo stotisoč žrtev. Reko Uno, ki se pri Jasenovcu izliva v Savo, smo pustili na desni. Gričevje je višje, vse več je tudi partizanskih obeležij in spomenikov.

Z avtobusom si nismo upali po bližnji makadamski cesti na vrhove Kozare, ampak smo se peljali po asfaltni cesti preko Prijedora, ki je središče Bosanske Krajine. Mesto ima nekaj industrije. Predvsem predelavo lesa. V mestu zavijemo na levo skozi Kozarac in se vedno bolj dvigujemo.

Vsa Kozara je narodni park. Ustavimo se na Mrakovici, ki je urejena kot rekreacijski objekt. Tu je hotel, višje na vrhu pa veličastni spomenik z muzejem.

Na Mrakovici so patizanske enote uničile ustaško postojanko in s tem onemogočile sovražniku, da bi nadziral Kozaro. Pri hotelu je veliko parkirišče, okrog pa so rekreacijski objekti. Sad mladinskih delovnih akcij.

Vračamo se po isti poti nazaj skozi Kozarac in naprej proti Banja Luki. Ni časa za ogled mesta in pot nadaljujemo ob reki Vrbas proti Jajcu. Dno visokega kanjona si delita Vrbas in v skalo vsekana cesta. Tam, kjer se nova cesta odcepi od stare in se dviguje preko pobočja, ostaja pod nami veliko gradbišče nove hidroelektrarne. Ko se spet spustimo nazaj v dolino na staro cesto, vidimo, da se minerji trudijo v steni na drugem bregu z viadukti da bi pripravili prostor za cesto nad bodočim jezom.

Nadaljevanje v naslednji številki

Ivan Reven

Naši izletniki pred Andričeva hišo v Travniku

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Peš na Triglav in nazaj

V skladu s stabilizacijskimi prizadevanji po varčevanju z gorivom sem se odločil, da grem peš do doma na Triglav in nazaj domov.

Pot je bila precej dolga in hodil sem 6 dni. Zgodaj zjutraj sem odšel od doma po cesti proti Hotavljam, nato pa naprej čez Leskovo. Črni vrh in na 1602 m visoki Porezen, kjer sem tudi prvič prenočil. Koča na Poreznu je naslonjena na skalnati breg. To je nekdanja italijanska vojašnica, opuščena med 2. svetovno vojno. V prvih letih po vojni pa je PD Cerkno stavbo popravilo in jo sedaj tudi upravlja.

Drugi dan sem se spustil v dolino na Petrovo brdo, potem pa dobre 3 ure »grizel kolena« do 1844 m visoke Črne prsti. Planinska postojanka na Črni prsti je bila preurejena leta 1955 iz nekdanje italijanske vojašnice. Ime je dobila po zaslužnem primorskem planincu Zorku Jelinčiču.

Tu sem se malo odpočil in zatem šel po grebenu proti 1962 m visoki Rodici. Od tam pa na 1923 m visoki Vogel. Z Rodice proti Voglu je prekrasen razgled na bohinjsko in tolimninsko stran.

Z Vogla sem se spustil do koče na planini Razor, kjer sem drugič prespal. To planinsko postojanko so preuredili leta 1948 iz bivše italijanske stražarnice.

Zgodaj zjutraj sem odšel naprej preko Škrbine. Videl sem že Julijce s Triglavom, ki se je lesketal v jutranjem soncu. Zdelo se mi je, da sem že čisto blizu njega, a kmalu sem ga izgubil izpred oči in po dobrih 3 urah hoje prišel na 1525 m visoko Komno. Dom na Komni stoji na križišču številnih poti, zato spada med naše najpomembnejše in najbolj obiskane planinske postojanke in je tudi celo leto oskrbovan. Posebno znan je po turnem smučanju.

Pot sem nadaljeval proti koči pri triglavskih jezerih – 1683 m, ki leži severno od dvojnega jezera. Tu se tudi prične dolina triglavskih jezer, ki spada tudi v triglavski narodni park. Ta obsega okrog 2000 ha, zajema vso dolino Triglavskih jezer s Hribaricami in steno Komarče vred ter s slapom Savica. Na območju tega parka je prepovedano izkoriščanje gozdov, lov, ribolov in preganjanje živali. Seveda je prepovedano tudi trganje kakršnihkoli planinskih rož.

Po kratkem počitku sem se odpravil naprej po dolini sedmerih jezer. Hoja po tej dolini je res pravo doživetje.

Po obeh straneh so visoki grebeni, po dolini se vije ozka steza in ogleduješ si lahko lepa triglavska jezera.

Prvo jezero od kočice proti Triglavu je Ledvično jezero. Tako se imenuje zato, ker ima obliko ledvice. Sel sem naprej proti koči na Prehodavcih in spet prišel do 3 jezer, ki so blizu skupaj: Zeleno jezero je precej veliko in globoko, jezero Rjava mlaka in še jezero pod Vršaci, katerega skoraj vse leto pokriva sneg.

Okolica teh jezer je divja in samotna. Izpod sten visijo melišča in prehajajo v z ledeniški grobljami pokrita dna. Le redke cvetlice pričajo o trdoživosti življenja.

Preko Hribaric sem se napoltil proti 2120 m visokemu Doliču. Koča na Doliču so preuredili iz bivše italijanske omejnne stražarnice. Leta 1950 jo je porušil snežni plaz. Nato so zgradili novo kočo nekoliko višje in jo leta 1953 tudi odprli.

Iz Doliča sem se odpravil naprej proti Planiki. Ker se je začelo že nekoliko mračiti, sem pospešil korak in z nočjo prišel v Planiko, kjer sem tretjič prenočil. Počitek se mi je dobro prilegel, saj sem ta dan hodil 14 ur.

Zjutraj sem vstal ob treh in se odpravil na vrh Triglava. Ni mi bilo žal, da sem vstal tako zgodaj, saj sem imel na vrhu prekrasen pogled na vzhajajoče sonce. Po dolinah je bila gosta megla, iz nje pa so v škrlatni barvi štrleli dvatisočaki. Ko sem vse to gledal, sem se spomnil besed dr. Mihe Potočnika, da je najlepši trenutek na turi, ko po krajšem ali daljšem naporu srečno dosežeš svoj cilj, tam sedeš, odložiš nahrbtnik in se zazreš čez stene in grebene v daljavo.

Skrbni in nadloge so potisnjene daleč stran.

Po krajšem počitku sem se začel spuščati nazaj proti Planiki in naprej proti Vodnikovici koči ter brez prestanka v Bohinj. Iz Bohinja sem tlačil vroč asfalt do Bohinjske Bistrice in naprej po 12 km dolgi cesti na Soriško planino, kjer sem četrto prenočil.

Zjutraj sem jo preko Ratičevca mahnil naprej do Prtovča in naprej proti 3 ure hoda oddaljenim Dražgošam. Ogle dal sem si spomenik, nisem pa pozabil tudi na kmečki turizem pri Birtu, kjer sem bil dobro uro ob domači klobasi in sadjevcu pravi kmečki turist.

Pot sem nadaljeval po loški transverzali preko Mohorja, Čepulj, Križne gore do vasi Praprotno. Od tu naprej pa po cesti do Tomaža in na 1025 m visoki Lubnik. Pot me je zatem vodila preko Škofje

Loke na Osovnik, čez slabo uro pa sem prispel do Obrtniškega doma na Govejku, kjer sem petič prenočil. Tudi ta dan je bil naporen, saj sem hodil skoraj 16 ur.

Zadnji dan potovanja sem se povzpел na 1021 m visoki Tošč, od tam pa do Črnega vrha preko Suhega dola in naprej v

Smrečje. Tu sem udaril še zadnji žig, vendar ne v knjižico, ampak »na dušo«.

Ostalo je še 7 km ceste in moja pot je bila zaključena. Čeprav je bila dolga in naporna, sem bil vesel, ko sem zopet prišel domov. Silvo DOLINAR

Povračilo za trud

Pihalna godba Alpine v Madrisiu

Vsako leto konec julija je v Madrisiu mednarodni glasbeni festival. Na njem sodelujejo poleg domačih glasbenih skupin tudi folklorno-glasbene skupine iz sosednjih držav – Francije, Avstrije in Jugoslavije.

Predlanskim smo sodelovali na njihovem 5. festivalu. Lani so nam godbeniki za Dan mladosti obisk ključku festivala pa še na slavnostnem koncertu ob ritmičnih gibih njihovih magionetk. Seveda smo ob koncu sedli skupaj in zaigrali tiste skladbe, ki smo jih v dosedanjih srečanjih uspeli skupaj odigrati. Godba iz Madrisia je bila ustanovljena že leta 1872, magionetke pa so izvedle prvi nastop v njihovi sestavi pred petimi leti. Upajmo, da to srečanje ni bilo zadnje. S tem utrjujemo na glasbenem področju sodelovanje med narodi, za razliko od preteklosti, ko so nas interesi mračnih sil z vojnimi morijami razdvojevali. Ivan REVEN

Bodočnost planinskega doma na Goropekah

Proslavo ob 30-letnici PD Žiri z razvitjem društvenega prapora smo pripravili pri Planinskem domu na Goropekah. Dom, ki ga društvo bolj ali manj uspešno upravlja skoraj dve desetletji, je bil ta dan zaprt. Zakaj? Takrat in še posebej v tem trenutku se v domu izvajajo adaptacijska dela.

Po ogledu in zapisniku sanitarnega inšpektorja bo potrebno preurediti kuhinjo in sanitarne prostore. V septembru smo pričeli s prostovoljnimi akcijami v domu. Strokovna in finalna dela bo sedaj v domu izvedla ekipa iz Alpine, ki jo vodi tovariš Žibert.

V delovni organizaciji Alpina je bilo v avgustu dogovorjeno, da se adaptacija doma v približno polovico manjšem obsegu kot je bilo prvotno dogovorjeno, le izvede. V tem primeru upamo, da bodo finančna sredstva zadostovala vsaj za ves nakup potrebnega materiala (cevi, ploščice, izolacijski in gradbeni material). Pri renoviranju pa se je še izkazalo, da je tudi točilna miza povsem do-

trajala. Vprašanje je, ali bo sredstev za še tudi nepredvidena popravila dovolj, oz., kako jih zagotoviti. V tem fondu bodo namreč obračunane tudi ure delavcev iz Alpine.

Nov zakupnik je izbran. Nekaj premičnin (predvsem oprema kuhinje, inventar), je že nabavil in postavil v koč.

Dolgoročneje gledano to ni najboljša rešitev, v tem trenutku in danih možnostih pa je vrabec v roki. Smatramo, da bo le potrebno ponuditi dom neki ustrezni organizaciji, ki bi dom tudi pozneje tekoče vzdrževala in skrbela za kader v domu. Obstaja pa tudi možnost sklenitve družbenega dogovora, s katerim bi bila zagotovljena sredstva za večjo adaptacijo doma (ki jo bo z leti vsekakor potreben) in za tekoče vzdrževanje, v okviru KS Žiri.

Če ne bo večjih nepredvidenih težav z nabavo materiala in zagotovljenimi denarnimi sredstvi in uspelimi akcijami planincev, pričakujemo, da bo dom ponovno odprt v novembru.

Vinko PODOBNIK

»DELO-ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne obutve Žiri, Stara vas 23. n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Obutev Žiri, TOZD Obutev Gorenja vas, TOZD Plastika Žiri, TOZD Prodaja Žiri in Delovno skupnost skupnih služb.

Ureja ga uredniški odbor: Anica Govekar, Ra-

do Kavčič, Anton Eniko, Srečko Erznožnik, Ivan Reven, Mišo Čeplak, Anuška Kavčič – tehnični urednik, Nejko Podobnik glavni in odgovorni urednik.

Izhaja mesečno, naklada 2000 izvodov. Fotografije Brigita Grošelj. Tisk TK Gorenjski tisk, Kranj.

Proslava ob 30-letnici PD Žiri pri domu na Goropekah

Delovna organizacija Alpina je prejela srebrno plaketo PZ Slovenije, ki jo je podelil podpredsednik PZS tov. Tone Bučer.

Kot se spodobi, je sledilo pobratenje praporov

Društveni prapor je razvil boter prapora – Tomaž Košir, direktor delovne organizacije Alpina, ki je prevzela pokroviteljstvo ob 30-letnici planinskega društva.